

చందమామ

నవంబర్ 1966

Chandamama Press

VADAPALANI
MADRAS 26

OFFERS YOU...

FINEST PRINTING..

Equipped with

**PHOTO GRAVURE
KLIMSCH CAMERA
VARIO KLISCHOGRAPH -**

- BLOCK MAKING

*and a
host of Others....*

మీరు మృదువుగా వేపొరబ్ రాస్తే అది వెంటనే వెచ్చదనా
న్నిచ్చి హాయిని గొలుపుతుంది... మీ పిల్లవాడు సులభంగా
శ్వాసను పీల్చుకొని రాతంతా హాయిగా నిద్రపోతాడు.

దాదా చివరకు మీ పిల్లవాడు మీ మీద ఆదారపడతాడు. అతడు
నొంపలో దాదానడుతున్నప్పుడు విక్స్ వేపొరబ్ రాసుంది. చాలా
గొంతుక, పిప్ప మరియు ముక్కుచుట్టునక్కణ్ణి మీ వ్రేమపూర్వక
చేతులతో విక్స్ వేపొరబ్ మృదువు చేస్తే, మీ కళ్ళ ముందే ముక్కు
చిల్లిన పోవడం ప్రారంభమవుతుంది. అతడు తిరిగి సులభంగా శ్వాసను
పీల్చుస్తాడు. ఎంతుకంటే దాదా అవిధము ఏడు సెకన్లలోనే అయినా
దాదామృదువు చొట్టికి చేరతాయి. అప్పుడు పిల్లవాడిని దక్కగా వదల
మీద నడుక్కొనెట్టండి.

అతను దాగ వుండేవేలంటే వేపొరబ్ రాతంతా పని చేయాలింది.
తెల్లవాడే ఉప్పుటికి అయిన దాదామృదువు పోతుంది. అతడు చేచేలప్పుటికి
హాయిగా, ఆరోగ్యంగా వుంటాడు.... అలలతో మునిగిందే మీ ముద్దు బిడ్డ.

NAS 1111

విక్స్ వేపొరబ్

జలుములకు ఈ రాత్రేరాయండి

చందమామ

ఈ సంచికలో కథలు - వింతలు - విశేషాలు

★

భారతచరిత్ర - 62	...	2	నిశ్చయదత్తుడి కథ	...	33
నెహ్రూకథ	...	5	కోతిపనులు	...	39
పాతాళదుర్గం - 7	...	9	శంఖధ్వని	...	41
అర్థలోభుడు	...	17	ఎలుకనహాయం	...	46
చింతపండు మూట	...	23	కృష్ణావతారం	...	49
పెళ్ళికానుక	...	26	అరణ్యపురాణం	...	57

జవి గాక ఫోటో శీర్షికల పోటీ
మొదలైన మరి ఎన్నో ఆకర్షణలు.

★

విడి ప్రతి
0-75 పైసలు

సంవత్సర చందా
రూ. 8-40

వస్తూంది!

వాహినీ వారి
రంగులరాత్నం

నిర్మాత: బి.యన్.రెడ్డి

"వాకున్నా రెండుకళ్లు

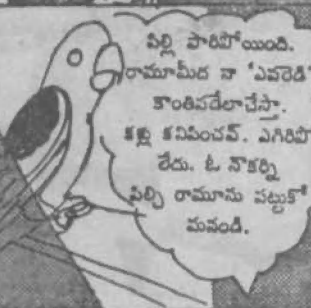
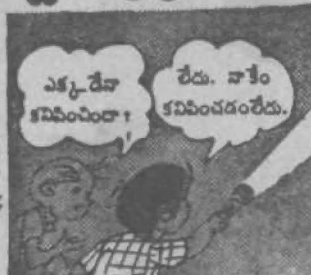
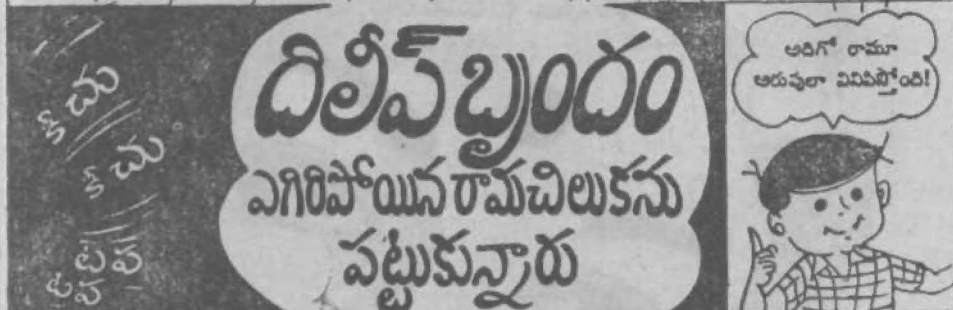
వికంటికి నేబ్బ తగిలినా బాధ ఒక్కటే"

విజయ వినోద

రామారావు

బ్యాంకు అంటే ఏమిటి నన్నా ?

ఎక్కడ నువ్వు సొమ్మును దాచుకుని, నీకు కావలసినప్పుడు సొమ్మును తీసుకుంటావో, అదే బ్యాంకు.

దాన్ని యింటిదగ్గరే ఎందుకు దాచుకోకూడదు ?

అది యింటి దగ్గర భద్రంగా ఉండదు. దాన్ని ఎవరైనా దొంగిలించవచ్చును. లేకపోతే ఎలుకలు, చెడపురుగులు దాన్ని పాడుచేయవచ్చును. నేనే దాన్ని, నిజంగా మనకి అవసరం లేని వాటికోసం ఖర్చు చేసేయవచ్చును. బ్యాంకులో నా సొమ్ము రక్షింపబడుతుంది. భద్రంగా దాచబడుతుంది. మరియు బ్యాంకు వడ్డీని యిస్తుంది. నా సొమ్ము పెరుగుతుంది.

ఓహో యిది అద్భుతంగావుంది : నీ బ్యాంకు ఏది నన్నా ?

అబ్బాయి, నాది వంశాల్ నేషనల్ బ్యాంకు. ఇది చాలా పురాతనమైనది. పెద్ద పెద్ద బ్యాంకులలో ఒకటి. మరియు దీనికి 47 ఏ కంటే ఎక్కువ ప్రాంతీయస్థాయి.

పంజాబ్ నేషనల్ బ్యాంక్

PL-PNB-TEL 4422

బ్యాంకు
అంటే ఏమిటి
నన్నా ?

నాట రెండుపాత్రలు వాళ్ళయితేనేం నేడు ప్రహారీ హాస్యనాటకం అయితేనేం
 ఎవ్వరూ ముఖ్యపాత్రగాగం మీద మరొకరు గురిపెనే ఎవరూ వరుస నాటేవన్న పటిష్ఠత!

వస్తూంది!

ఇందిరామణి పిక్చర్స్

సవ్యసాయం

నిర్మాత: టి.సి. సుబ్బన్న విడుదల: పి.వి.రామారావు

కవి: డి.కృష్ణమూర్తి సంగీతం: కొండవీడు జి.వి.రామమూర్తి

Current Release

జనవరి 15 నుండి ప్రదర్శన పడుతున్న చిత్రం

గౌరవనీయులయిన
మా కాకాదారులకు

దీ పా వ లి
శుభాకాంక్షలు

సోల్ సెల్లింగ్ విజంట్టు :-

ది బెంగాల్ ఎలక్ట్రికల్ కంపెనీ,
బెంగళూరు - 3, మదరాసు - 17

★

అంధ్ర:

జి. ఏ. పరశురాం కంపెనీ,
లకాడికా పూల్,
హైదరాబాదు - 1.

ఈస్త్రి, వంటలకు శ్రేష్ఠమైన
నూనెలు

అగ్గిమార్కు కాబడిన
ఎ.యస్. బ్రాండ్
బాబుపప్పు
నూనె

అగ్గిమార్కు కాబడిన
మోస్ట్ బ్రాండ్.....
నువ్వులనూనె

- గిరివాపందేల్లు నువ్వులనుండి అరటిగొర్రు కర మగుప్రత్యేకపద్ధతులతో తయారుకాబడినవి.
- రుచిరంగు, సువాసనలతో అన్ని వంటలకూ మునుమును అయితమగుట అనంతముగ వేయను.
- డోలగాయలును చాలకలములును వయంమును ముక్కును మెత్తబడినవియు, మూజుపట్టినవియు.
- తలకు వాడినయెడల మెదడుకు వలసిన వేయను.
- మెత్తుకలను బాగుగా పెరుగునట్లు చేయును.
- 16, 4, 2, 1 గ్రా. డబ్బులలో పేకింగు చేయబడుచున్నవి.

విజంట్టు:

శ్రీ మాజేటి వీరరాఘవయ్య,
కమిషను మర్చంట్లు,
శివాలయం వీధి, విజయవాడ
Ms. పెరుమాళ్ళు & కో,
137, ఆదియప్పనాయక్ స్ట్రీట్,
మదరాసు

Ms. B. V. రావు & కో
136, వుత్తమవాకం హైరోడ్, మదరాసు

MFRS. అంబటి సుబ్బన్నాచార్య. నామస్కరణ

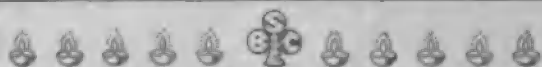
enhance
the gaiety of
DIWALI
with

SATHE

BISCUITS

COCOA

CHOCOLATES

SATHE BISCUIT & CHOCOLATE COMPANY LIMITED, POONA 2.

heron' 58C-975

నాకు
ఒకటి
ఇవ్వు!

కె.సి.సి. లిమిటెడ్,
ఉయ్యూరు & మద్రాసు

Criterion-KCP-547 Te

తెప్పకమాడండి!

రవీంద్ర ఆర్ట్ ప్రిజెంట్స్

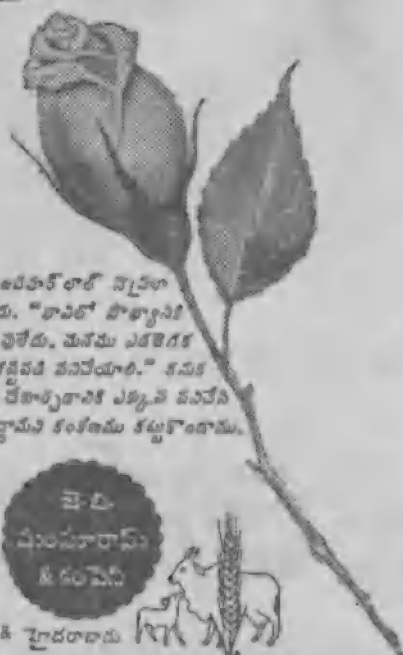
డాక్టర్ చినందీ

ప్రొడక్షన్: ఎ.వి.మధుసూదనరావు, డి.వి.రెడ్డి
 అక్టో: రాయల్ ఫిలిమ్స్..... సీరీస్: జయలక్ష్మి..... వైజ్ఞాన: యస్.ఎస్.ఎస్.ఎస్.

మానవశేవే మాధవశేవ:

అరేహర్ లోక్ ప్రేమ
యిలా అన్నాడు. "లావల్ పోల్కానికి
ఎక్రాంతి కావాలేదు. మనము ఎకకిగక
కనెవటి వనిచెయ్యాలి." కనుక
అయిన అక్కకి లాంటి చేబాళ్ళరానికి ఎక్కివె వనిచేసి
కానీయ వనివడక ఎక్కివె కప్పేచి చేర్చామని కంకణము కట్టుకొందాము.

గ్వంటియర్ & హైదరాబాదు

0118-158 71

గెవార్ట్

గెవార్ట్స్

తీసుకోండి

దానిలో అన్ని సుగుణములు వున్నాయి!

గెవార్ట్ గెవార్ట్స్-
ప్రోఫెషనల్
చిత్రములను
తీసే ప్రహేళిక
పొందిన
కెమేరా!

దానిలో చిత్రములు-అ తరగతి పెంచినవారిలో గెవార్ట్స్ కెమేరా మాత్రమే అద్భుతమగు. పిల్లల చిత్రప్రకారపు కొత్తవి (8 సెం. మీ. x 9 సెం. మీ. అంక పెట్టిన)... పొలితల ఎవర్-గెట్-మెంట్-అద్భుత!

హా.పి.-అ తరగతి పెంచిన వారిలో గెవార్ట్స్ కెమేరా మాత్రమే పూర్తిగా అత్యుత్తమమైన ఫీల్డ్-రెకార్డింగ్. అది విరగడు, వెంగడు... సంవత్సరాల తరబడి వుంటుంది. ఇంతేకాదు. గెవార్ట్స్-లో చక్కెరపున్నవైన చరిత్రములు వసానంగా ఉరిస్తాయి!

ఫిట్-గెవార్ట్స్ కు 3 ఫీల్డ్స్ వున్నాయి. ఒక్క. 1/50 వ మరియు 1/100 వ పెట్టండి! మీకు సులభ అవకాశముందో చూడండి. పిల్లలు, పెంపుడు జంతువులు, అలలోని ముఖ్య వ్యక్తులు. ఎక్స్. రేజ్ పొట్టిలోని అందమైన సెంటుల సెం. పొలోగ్రాఫ్ రెయ్యండి!

పూర్వ ప్రాంత-సరియైన కాంట్రీలవ్వ. క్లిమింగు, నుంధి వైద్య పూర్తిగ్రామీణ కొలక ఉల్లాసమైన, వ్యవస్థను, ఆయు-రవేద పూర్వప్రాంత గెవార్ట్స్-లో వున్నది.

గెవార్ట్స్-లో థియ్ ఉత్కృష్టమైన ఇతర జీవితములు: ఎంతో వ్యవస్థగా వుండుట, 2 ఎవర్-గెట్ (11 మరియు 14) * రోవం, డక్కుగా తయారైవది. కెమేరా రోవం ప్రతినిమిషము వదిలియ్యటం * ఎంతో ప్రజాసంగా పిల్లన రెయ్యండిన స్పూర్తి లోరింగ్ * ప్రజల స్వేచ్ఛ వేంన గ్యాలరీగా. వెగిటేటివ్ అంతలా చరిత్రములంగా, వాస్తవ వరుగుంది.

గెవార్ట్స్ కు వాతవిల ఎంతో నుంధుల కూడా. ఒకపాటి క్లిక్ రెయ్యండి. మీ గెవార్ట్స్ మిగిలివదిలా చేసుండి. మీ వద్ద ఉంది చూపించును అదిగంటి.

అరీదు: రూ. 44-00

గెవార్ట్

గెవార్ట్స్

ఆగ్ని-గెవార్ట్ ఇండియా రిమిటర్
* మద్రాస్, బెంగళూరు, ఛండీగఢ్, లాహోర్, బొంబాయి-1

చందమామ
సెప్టెంబర్

తప్పక
చూడండి!

హరిహరన్ నిలిమ్మ వారి

ఆమెవారు?

వర్తమాన్
బి.యస్. సామంతుని
నిర్మాత
సి.యస్. వేరన్న

కల్పందీయాలిటివ్.

ಮಾಲತಿ. ಅಂಜಾಲಿ ತಾರ ರಮ್ಯ

అక్షాదా శాంఘిలివుడి అధిపతివను పొడకు నివసావంతరం శరీరమంతా పల్లవకామకు శరీరమును చల్లగా పంపి కరకర తాపిటట్లు వేయను, చక్కనిమలను నిరాలయము, అక్షాదా శాంఘిలివుడి హాలం పాడకి నివసా పోతులేవగా అలంకరణ పాధనముగా ఉపయోగించునది, అక్షాదా శాంఘిలివుడి పేసీ పాడకి అంతమయిన ప్లాస్టిక్ పట్టింబిలో పొరకును, అది నైటిటోట్రోజన్ ఉండుకుని అప్పుడప్పుడు ముఖమునకు చేతులకు అడ్డుకునిన అది చనుటను గ్రహించి ముఖమును మోతాడొలిపంతముగా తొమర పుష్పంబివేసుంచును, మరియి మనోహర నామకరైదుని, బలపుమహాదండని.

తయారు చేయుట విజయ కేమికల్స్, మున్షాపేట-7

చందమామ

సంచాలకుడు : 'చక్రపాణి'

ప్రపంచంలో సత్యవంతులు ఎప్పుడూ
రాణిస్తారు. తమ మనసు ఒక దుర్బట
మైన లక్ష్మింమీద లగ్నమైనప్పుడు దాన్ని
సాధించటానికి ఎంత కృషి అయినా
జేస్తారు. ఇందుకు ఉదాహరణ నిశ్చయ
దత్తుడు. ఇందుకు విరుద్ధమైన స్వభా
వాలు గలవారు హీనమైన పద్ధతులు
అవలంబిస్తారు. ఇందుకు ఉదాహర
ణలు, అర్థలోభుడు [బీకాళ కథ],
కృపాణసింహుడు [శంఖధ్వని]. 'వారు
విజయం సాధించినా దక్కించుకోలేరు.

సంపుటి 39 నవంబర్ '66 సంచిక 5

భారత చరిత్ర

తన అనుచరులు కొందరికి ఉత్తర ప్రాంతాలను జయించటం అంతగా ఇష్టం లేదు, కాని బాజీరావు కాపూజీని ఒప్పించాడు. హిందూరాజులకు తన కృషి అదరణీయంగా ఉండగలం దులకు అతను "హిందూ పాద్ పాద్వాహి" (హిందూ సామ్రాజ్యం) అన్న నినాదాన్ని లేప దీశాడు.

1723 డిసెంబరులో అతను మాలవాపై దాడి చేసినప్పుడు హిందూ రాజులు అంతులేని త్యాగాలు చేసి అతనికి తోడ్పడ్డారు. అంతర్యుద్ధాల ఫలితంగా గుజరాతు మహారాష్ట్రలకు చిక్కింది. అయితే మహారాష్ట్రలలోనే బాజీరావుకు ఒక ప్రతి వక్షం ఏర్పడింది. దానికి నాయకుడు త్రింబక్ రావ్ ధాబాదే అనేవాడు. అతను గుజరాతుకు సేనాపతి. బాజీరావు పైగల ఈర్ష్య కొద్దీ, కొల్హాపూరును ఏలే శివాజీ వంశస్తుడైన రెండవ శంభూజీ రాజా, విజాముల్

ముల్కీలు త్రింబక్ రావుతో చేరారు. అయితే బాజీరావు యుక్తిగా తన శత్రువుల అలోచనలను భగ్నం చేసేశాడు. 1731 ఏప్రిల్ 1 న విల్హాపూరు మైదానం మీద యుద్ధం జరిగింది. అందులో త్రింబక్ రావు ఓడిపోయి, ప్రాణాలను కోల్పోయాడు. బాజీరావు సాధించిన ఈ విజయం పేష్వాల చరిత్రలో ఒక ప్రముఖ ఘట్టం. దీనితో అతన్ని ప్రతిఘటించగల శత్రువు లేవరూ లేకుండా పోయారు. అతను 1731 ఆగస్టులో విజాముల్ ముల్కీతో ఇలా సంధి చేసుకున్నాడు: విజాముల్ ముల్కీ తన ఆధికారాన్ని దక్షిణదేశంలోనూ, పేష్వా ఉత్తరదేశంలోనూ యథేచ్ఛగా కొనసాగించుకోవచ్చును.

అదృష్టవశాన బాజీరావుకు అంబరు రాజైన 2 వ జయసింగు మైత్రీ, ఛత్రసార బుందేలా మైత్రీ లభించింది. బాజీరావు

1737 లో ఢిల్లీ సమీపానికి తన సేనలను తరలించుకు పోయాడు. అయితే పాదుషా బాధ పడతాడని ఢిల్లీనగరం పై దాడిచెయ్య లేదు. ఈ మహారాష్ట్రుల పీడ వదిలించు కోవాలని పాదుషా నిజాముల ముల్క్ సహాయం కోరాడు. అరేళ్ళక్రితం తాను బాజీరావుతో చేసుకున్న ఒప్పందాన్ని ఉల్లంఘించి నిజాముల ముల్క్ బాజీరావును అణగదొక్కాలని బయలుదేరి వెళ్ళాడు. భోపాల్ వద్ద ఉభయ పక్షాలకూ జరిగిన యుద్ధంలో నిజాముల ముల్క్ ఓడి పోయి బాజీరావుతో కొత్త సంధి చేసుకున్నాడు. దీని ఫలితంగా మాల్యా యావత్తూ బాజీరావు డయింది. నర్మదా చంబల్ నదుల మధ్య సున్న దేశం పై అతనికి అధిపత్యం లభించింది. దీనిని పాదుషాయే ధృవపరిచాడు; పేష్వా బర్హుల కింద 50 లక్షలరూపాయలను ఇచ్చుకోవలసి వచ్చింది.

ఈ ఒప్పందం వల్ల దేశంలో కొంత భాగాన మహారాష్ట్రుల ఏలుబడి మరింత సుస్థిరమని గుర్తింపుకు వచ్చింది.

1739 లో, పశ్చిమతీరాన పోర్చుగీసుల అధీనంలో ఉండిన సాల్వెల్, బసీసు లను మహారాష్ట్రులు పట్టుకున్నారు. అయితే త్వర

లోనే బాజీరావును నాదిర్షా దండయాత్రను గురించిన వార్త కలవర పెట్టింది. అతను ఇరుగు పొరుగున ఉండే ముస్లిములతో వైరం కట్టిపెట్టి, నాదిర్షా పై సమిష్టిప్రతిఘటనకు గాను యత్నించాడు. కాని ఈ ప్రయత్నం ముగిసేలోపునే బాజీరావు తన 42 వ ఏట, 1740 ఏప్రిలులో అకాలమరణం వాత పడ్డాడు. అతని మరణంతో మహారాష్ట్ర సామ్రాజ్యానికి తీరని నష్టం కలిగింది. మహారాష్ట్ర సామ్రాజ్య వ్యవస్థాపకులలో అతను రెండవ వాడని చెప్పవచ్చు.

బాజీరావు హయాంలో మరాఠాల ఖ్యాతి శత్రులు బాగా పెంపొందిన మాట నిజమే

గాని, మహారాష్ట్రదేశం ఐక్యతను కోల్పోయింది. దీనికి కారణం జాగీర్దారీ విధానం తిరిగి అమలులోకి రావటం. అక్కడక్కడా అర్హ స్వతంత్ర మహారాష్ట్ర రాజ్యాలు వెలిశాయి; కేంద్రప్రభుత్వం క్రమంగా దుర్బలమై, చివరకు భగ్నమైపోయింది. పైకి వచ్చిన అర్హ స్వతంత్ర రాజ్యాలలో మొదటిది బీరారు; దానికి రాజా రఘూజీ భోంస్లే. అదేవిధంగా బరోడాలో గాయక్వాడ్లు అధిపతులయ్యారు. బాజీరావు కింద పని చేసి కీర్తి సంపాదించిన రనేజీసింధియా మాల్యాలో ఒక ప్రాంతానికి అధిపతి అయ్యాడు. మాల్యాలో మరొక ప్రాంతానికి అధిపతి అయిన మల్హార్ రావు హొల్కర్ కూడా బాజీరావు కింద దక్షతతో పనిచేసిన సేనానాయకుడే.

బాజీరావు అనంతరం అతని పెద్ద కొడుకు రెండవ బాలాజీ పేష్వా అయ్యాడు. (ఇతనినే నానాసాహెబ్ అనీ, బాలాజీ బాజీ

రావనీ కూడా పిలిచేవారు.) ఇతను పేష్వా కావడానికి మరాఠానాయకుల నేతలు వ్యతిరేకించారు. కారణమేమంటే, ఇతను వద్దేనిమిదేళ్ళ బాలుడు; భోగలాలనుడు; తండ్రికి గల సామర్థ్యం ఇతనిలో లేదు. అయినా ఇతను బొత్తిగా అసమర్థుడు కాదు. సేనలను ఆయత్తం చెయ్యటంలోనూ, యుద్ధ తంత్రంలోనూ అతను తన తండ్రిని అనుకరించాడు.

1749 లో షాహూ చనిపోతూ రాజ్యాధి కారాన్ని పేష్వాలకు దత్తంచేసేశాడు. శివాజీ పంశానికి తారాబాయి మనమడు వారసుడు గానూ, పంశవర్మకుడు గానూ ప్రకటించబడ్డాడు. అయితే తారాబాయి ఈ ఏర్పాటును వ్యతిరేకించి, పేష్వాతో యుద్ధం చేసి, బాలుడైన రాజాను వట్టి నిర్బంధంలో ఉంచింది. అయితే యుద్ధంలో పేష్వాకే విజయం లభించింది. అదిమొదలు మహారాష్ట్ర సమాఖ్యకు పేష్వాయే నాయకుడయ్యాడు.

నేహూ కథ

29

1930 జనవరి 26 న స్వాతంత్ర్య దినం వచ్చింది. దేశమంతా ఉత్సాహపూరితంగానూ, దీక్షపూరితంగానూ ఉన్న సంగతి స్పష్టమయింది. ప్రతిచోటా పెద్ద సమావేశాలు జరిగి స్వాతంత్ర్యదీక్ష తీసుకోబడింది. దీర్ఘమైన ఉపన్యాసాలు లేకుండా ప్రకాంతంగా సమావేశాలు జరిగాయి. ఈ స్వాతంత్ర్య దినోత్సవం జరిగిన తీరును బట్టి, దేశం ఉద్యమోన్ముఖంగా ఉన్నదని గాంధీజీకి తెలిసిపోయింది. రానున్నది కాననోల్లంఘనోద్యమం.

1921-22 లలో సాగిన సహాయ నిరాకరణోద్యమాన్ని, చౌరీ-చౌరా హింసాచర్యాల కారణంగా గాంధీజీ ఉపసంహరించడం జరిగింది. ఈసారి కూడా కాననోల్లంఘనోద్యమానికి అలాటి దుస్థితి సంభవిస్తుందా అని జవాహరు ప్రభుత్వం భయపడ్డారు. గాంధీజీ ఉద్యోగంలో, సరిగా అనుసరించలేగాని, అహింసా విధానం ఎన్నడూ విఫలం కాదు; అది ఒక్కటే సరయిన విధానం కూడా. కాని అహింసా విధానం సఫలం కావాలంటే దానికి అనుకూలమైన వాతావరణం ఉండా

లని వేరే చెప్పనవసరం లేదు. అంటే, అది సార్వత్రికమైన విధానం కాదు, దానికి విజయం తథ్యమూ కాదు. ఇలా అంటే గాంధీజీకి చాలా చిరాకు. ఏ పరిస్థితులలోనైనా అహింసా విధానం సఫలమవుతుందనే ఆయన దృఢ విశ్వాసం. అందుచేత, చెడురుమడుగుగా హింసాచర్యాలు జరిగినా, అవి ఉద్యమంలో అంతర్భాగం కాని పక్షంలో, ఆయన ఉద్యమాన్ని ఉపసంహరించనన్నట్టు మాట్లాడారు. ఈ మాట జవాహరు ప్రభుత్వాలకు చాలా తృప్తినిచ్చింది.

కాననోల్లంఘనం ఏ రూపంలో ప్రారంభమవుతుందా అని అశ్చర్యపడుతున్న దేశ

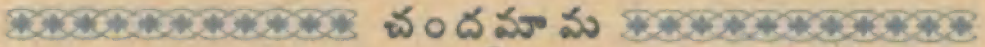
దేశంలోని పరిస్థితి మారిపోతున్నది. ప్రపంచంలో కూడా అద్భుత పరిణామాలు సాగుతున్నాయి. డిప్రెషన్ ఆరంభమయింది. అదొక దారుణమైన అర్థికసంక్షోభం. ధరలు వేగంగా పడిపోతున్నాయి. నగరాలలో వాళ్ళు సంకోచిస్తున్నారు, రైతులు అందోళన పడుతున్నారు.

ఈ పరిస్థితిలో గాంధీజీ దండి సత్యాగ్రహానికి సబర్బీతి ఆశ్రయం నుంచి కాలినడకన బయలుదేరాడు. దండి యాత్ర సాగుతున్నకొద్దీ దేశంలో చైతన్యం హెచ్చింది. దేశమంతటా ఉద్యమం ప్రారంభమయే ముహూర్తం దగ్గర వడుతున్నది. అహమ్మదాబాదులో ఆలిండియా కాంగ్రెసుకమిటీ సమావేశమై, ఉద్యమానికి కావలసిన ఏర్పాట్లు ఆలోచించింది. ఈ ఏర్పాట్లను గురించి ఆలోచించవలసిన కథానాయకుడు నముద్ర తీరం కేసి యాత్ర చేస్తున్నాడు, రమ్మంటే రాడు. అందుచేత కార్యభారం జవాహరు మొదలైన వారిపైన పడింది.

ఉద్యమం ప్రారంభం కాగానే అరెస్టులు జరుగుతాయి. అందుచేత వర్కింగ్ కమిటీ సభ్యుల తరపున నిర్ణయాలు చేసే అధికారమూ, అరెస్టయిన సభ్యుల స్థానే ఇతరులను నియమించే అధికారమూ కాంగ్రెసు

ప్రజలకు "ఉప్పు" అనే మాటను గాంధీజీ తిరుమంత్రం లాగా ఉపదేశించాడు. ఉప్పు పన్నును ప్రతిఘటించాలి, ఉప్పు చట్టాన్ని ఉల్లంఘించాలి.

ఉప్పుకూ, దేశ స్వాతంత్ర్యానికి సంబంధమేమిటా అని జవాహరు మొదట్లో అశ్చర్యపోయాడు. భారతస్వాతంత్ర్యానికి గాంధీజీ ప్రతిపాదించిన పదకొండు సూత్రాలు కూడా అతన్ని అశ్చర్యపరిచాయి. తాను స్వాతంత్ర్యమనుకునేదీ, గాంధీజీ స్వాతంత్ర్యమనుకునేదీ ఒకటేనా అన్న అనుమానం కూడా అతనికి కలిగింది. అయితే ఆలోచిస్తూ కూర్చునే వ్యవధిలేదు. రోజు రోజుకూ

అధ్యక్షుడి కివ్వబడ్డాయి. అలాటి హక్కులే రాష్ట్ర, స్థానిక కాంగ్రెసు కమిటీల అధ్యక్షులకు కూడా ఇవ్వబడ్డాయి. ఉద్యమం "డిక్టేటర్ల" చేత నడపబడుతుంది. "డిక్టేటరు" అన్న మాటకు చాలా అజ్ఞానములు వచ్చాయి. బ్రిటిషు సెక్రెటరీ అఫ్ స్టేట్, ఇండియా వైస్రాయ్, గవర్నరులూ కూడా కాము అదర్బ ప్రజాతంత్ర వాదులైనట్టుగా, "కాంగ్రెసు నియంతృత్వాన్ని ఆదరిస్తున్నది!" అని ముక్కుమీద వేలేసుకున్నారు.

కాని గత్యంతరమేమిటి? ప్రభుత్వం కాంగ్రెసు సంస్థను నిషేధించవచ్చు. సేమా వేళాలకూ, చర్చలకూ అవకాశాలుండవు. ఉద్యమ నాయకులు సొంతాన నిర్ణయాలు చేసి, వాటిని అమలు చేయవలసిందే. ఇంతకూ ఈ డిక్టేటర్ల కుండే గొప్ప హక్కుమిటి? జైలుకు నడిచేహక్కు!

ఈ విధమైన ఏర్పాట్లు పూర్తిచేసి అహమ్మదాబాదు నుంచి తిరిగివస్తూ, మోతీలాల్ జవాహర్లు గాంధీజీని జంబునర్ వద్ద కలుసుకున్నారు. అయినా, ఆయనతోటి యాత్రికులూ అక్కడికి చేరి ఉన్నారు. అక్కడ వారు గాంధీజీతో కొద్ది గంటలు గడిపాక గాంధీజీ తన బృందంతో నహ్ ముందున్న మజిలీకి కదిలి వెళ్ళాడు. కర్ర చేతవట్టు

కుని, ఊతంగా అంగలువేస్తూ, నిర్భయంగా నడిచి వెళుతున్న గాంధీజీని చూసి జవాహరు హృదయం ద్రవించింది.

జంబునర్ లో మోతీలాల్ గాంధీజీతో ఒక ముఖ్యమైన విషయం మాట్లాడాడు. అయిన అలహాబాదులోని తన పాత ఇంటికి "స్వరాజ్ భవన్" అని పేరుపెట్టి దేశానికి అర్పించాలని నిర్ణయించాడు. అలహాబాదు చేరుతూనే ఈ సంగతి ప్రకటించి, మోతీలాల్ ఆ ఇంటిని కాంగ్రెసువారి పరం చేశాడు. ఆ పెద్ద భవనంలో ఒకభాగం అనుపత్రిగా మార్చబడింది. అయితే ఈ భవన ప్రధానానికి సంబంధించిన రాతకోతలను మోతీ

లాల్ పోయాక జవాహర్ పూర్తి చెయ్యటం జరిగింది.

గాంధీజీ వల్లమ తీరాన్ని చేరడం ఏప్రిల్ లో జరిగింది. ఈలోపుగా వాలంటీర్ల శిక్షణ జరిగింది. జవాహరు భార్య కమలా, చెల్లెలు కృష్ణా కూడా మగవాళ్ళ దుస్తులు ధరించి వాలంటీరు శిక్షణ పొందారు.

ఏప్రిల్ 6 జాతీయ వారం భదినం. ఆ రోజే గాంధీజీ దండి సముద్రతీరాన ఉప్పు చట్టాన్ని ఉల్లంఘన చేశాడు. మరి మూడునాలుగు రోజుల అనంతరం దేశ వ్యాప్తంగా శాసనోల్లంఘనోద్యమం సాగించ వలసిందిగా కాంగ్రెసు సంస్థ లన్నిటికీ విలుపు వెళ్ళింది.

ఒక్కసారిగా దేశమంతటా ఉప్పుతయారీ సాగింది. ఉప్పు ఎలా చెయ్యాలో జవాహరుకుగాని, అతని అనుచరులకుగాని తెలియదు. ఎక్కడెక్కడో దొరికిన వివరాలన్నీ చదివి, ఉప్పుతయారీ గురించి కరపత్రాలు వేశారు.

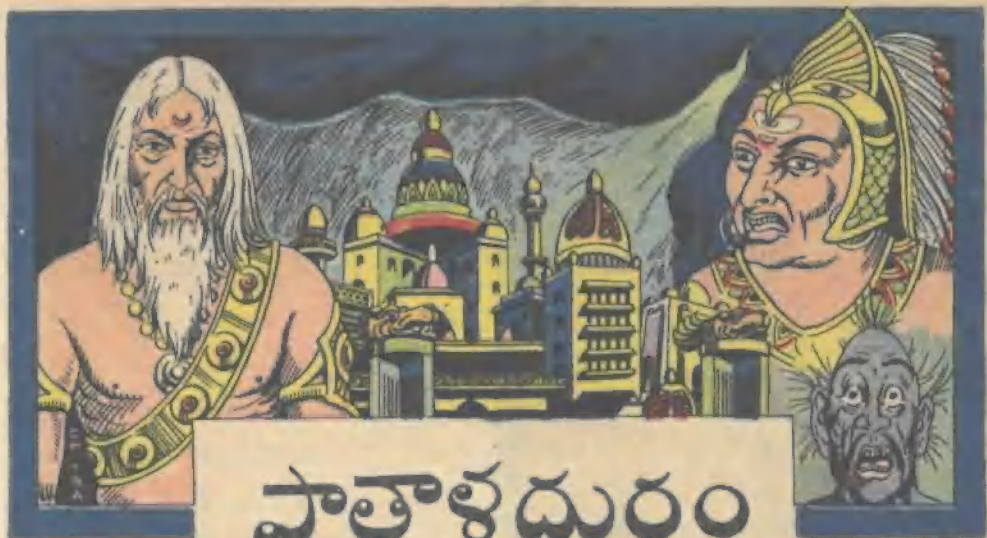
కుండలూ, బొచ్చెలూ పోగుచేసి ఉప్పు తయారు చెయ్యటానికి ఉపక్రమిస్తే భయం కరమైన వదార్థం ఏదో తయారయింది. దాన్ని వేలంవేస్తేమంచి ధరకూడా వచ్చింది. ఇలా తయారు చేసిన ఉప్పు తినటానికి పనికి వస్తుందా, లేదా అన్న సమస్యలేదు. ముఖ్యమైన సంగతి ఉప్పుచట్టాన్ని ఉల్లంఘించటం. ఈ ఉద్యమం వ్యాపించిన తీరు చూస్తే జవాహరుకు అశ్చర్యం వేసింది.

ఏప్రిల్ 14 న జవాహరును అరెస్టు చేశారు. అతను ముందుగానే, తన అనంతరం తన కాంగ్రెసు అధ్యక్షపదవిని గాంధీజీ గాని, తన తండ్రిగాని తీసుకోవాలని తెలిపాడు. ఇందుకు గాంధీజీ ఒప్పుకోకపోవటం చేత జవాహరు స్థానే మోతీలాలు కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడుగా పనిచేయవలసి వచ్చింది.

అరెస్టయిన రోజునే జవాహరు విచారణ కూడా జరిగింది. అతనికి ఆరుమాసాల జైలు శిక్ష విధించారు.

పాతాళదుర్గం

7

[సైనికులకు గుహలలో కాలశంబరుడూ, కుంభీరుడూ కనిపించలేదు. ఒక గుహలో సైనికు లిద్దరు కొండచిలువ వాతబడ్డారు. చూసుకుడికి, కాలశంబరుడి మంత్రదండం దొరికింది. ఆ సమయంలో కదంబదేశమంత్రి ఒక్కంతా గాయాలతో గుర్రం మీద వచ్చి, తమ రాజైన ఉగ్రసేనుడి ముందు, 'సర్వనాశనం!' అంటూ పడిపోయాడు. తరవాత—]

గంగాధరుడు వైద్యుణ్ణి పిలిచి కదంబ మంత్రి గాయాలకు చికిత్స చేయమన్నాడు. ఇద్దరు సైనికులు మంత్రిని ఒక రాతికి ఆనించి కూర్చోబెట్టారు. రాజు ఉగ్రసేనుడు అతడి ముందుకు వచ్చి, "అమాత్యా! ఏమిటిదంతా?" అని అడిగాడు.

గంగాధరుడు వైద్యుణ్ణి త్వరగా గాయాలకు కట్టు కట్టమని చెప్పి, ఆ పని పూర్తి కాగానే, "అమాత్యా! ఇప్పుడు చెప్పుండి.

కదంబనగరాన్ని శత్రువు లేమైనా ఆక్రమించుకున్నారా?" అని ప్రశ్నించాడు.

కదంబమంత్రి దాహం కావాలని సంజ్ఞ చేశాడు. సైనికు డొకడు ఆయనకు సొర బుర్ర లోంచి నీరు పోశాడు. మంత్రి దాహం తీర్చుకుని, కొంత స్థిమితపడి, "వీరు కుంతల దేశ మహామంత్రుల్లా వున్నారు," అంటూ గంగాధరుడి కేసి తలాడించి, "కదంబ నగరం మీదికి ఎవరో శత్రువులు దాడి

'చందమామ'

"శత్రువులు పరదేశీయు లైతే నగరం ఒక పట్టాన వాళ్ళ పశం అయి వుండేది కాదు. విద్రోహం తలపెట్టింది కదంబ పాదులే. వాళ్ళు ఉరుముల్లెని పిడుగుపాటు లాగా, మబ్బుల్లెని జడివాన లాగా హఠాత్తుగా వచ్చి నగరం మీద పడ్డారు. నగర పాదుల్లో చాలామంది వాళ్ళతో ఏక మయ్యారు. ఇంకే ముంది, క్షణాల మీద రాజభవనం ఆక్రమించుకుని బొక్కసం కొల్లగొట్టారు," అన్నాడు కదంబమంత్రి.

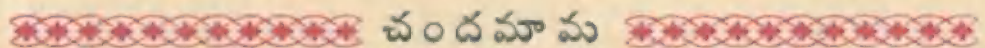
"బొక్కసం కొల్లగొట్టారా? నా బొక్కసం! ఎన్నే తరాల నుంచి కష్టపడి కూడబెట్టిన దబ్బు, బంగారం, వెండి—అంతా," అంటూ ఉగ్రసేనుడు గాయపడ్డ బెబ్బులిలా భీకరంగా కేక పెట్టి, "ఇంతకూ ఆ రాజ ద్రోహులకు నాయకు లెవరు? వాళ్ళ నిప్పుడే నా కత్తికి ఎర చేస్తాను. ఏదిరా, నా యుద్ధాశ్వం!" అని కత్తి దూసి, దూరంగా మేస్తున్న తన గుర్రం కేసి పరిగెత్తబోయాడు.

గంగాధరు, ఉగ్రసేనుడి రెక్క పట్టుకుని అప్పుతూ, "మహారాజా! తమకు కుమార్తె ఎక్కువే, బావా నా ఎక్కువే నా కర్థం కావటం లేదు. కొంచెం శాంతించండి, తొందరపడి లాభం లేదు," అని,

కొచ్చారని వినగానే, నేను ఆ వచ్చిన వారు కుంతలదేశ సైనికులై వుంటారని భావించాను," అంటూ ఉగ్రసేనుడి కేసి భయంగా చూశాడు.

రాజు ఉగ్రసేనుడు కొప్పాద్రేకంతో వణికిపోతూ, "కదంబనగరం శత్రువుల పశమై పోయింది, అదేనా నీవు చెప్పదలుచుకున్నది?" అంటూ మంత్రిని గద్దించి అడిగాడు.

"మహారాజా, మీరు ఉద్రేకపడకండి," అంటూ గంగాధరుడు, ఉగ్రసేనుణ్ణి శాంతపరిచి, "ఇంతకూ ఆ శత్రువు లెవరు?" అని కదంబ మంత్రిని అడిగాడు.

కదంబమంత్రితో, "అ విద్రోహులకు నాయకు లెవరైనా వున్నారా, లేక అంతా వట్టి అలగా జనమా?" అని ప్రశ్నించాడు.

"మహామంత్రి, వాళ్ళకు నాయకులు లేకపోవటం ఏమిటి? ధూమక సోమకు లనే విత్త భ్రాతృ హంతకు లున్నారే? వాళ్ళే ఆ మూకకు నాయకులు. 'బొక్కనం దోచండి! ఆది మన నుంచి వస్తుల రూపంలో బలవంతంగా వసూలు చేసిన ధనమే!' అంటూ వాళ్ళు జనాన్ని ధనా గారం మీదికి ఎగదోలారు," అన్నాడు కదంబమంత్రి.

సోమకుడు వళ్ళు కొరికి, ముక్కుపుటా లెగరబెస్తూ కత్తి దూయబోయేంతలో ధూమకుడు అతన్ని కనుసైగలతోనే వారించి, గంగాధరుడి ముందుకు వచ్చి, "ప్రభూ, చూశారుగదా, యీ అన్యాయం? గడిచిన రెండు రోజులుగా మేము కదంబ నగర ఛాయల్లోనే లేము. కదంబరాజ్య పాలకు లెంత నీచులో, అసత్యవాదులో యిప్పుటి కైనా మీ కర్తమైందా?" అని ప్రశ్నించాడు.

గంగాధరుడు కదంబమంత్రి కేసి కొర కొర చూస్తూ, "గత నలభైఏనిమిది గంటల్లో కదంబ పాలకులు ఒక్కగానొక్క నిజమైనా పలికిన పాపాన పోలేదు, యువరాణిని

రాక్షసు డెత్తుకుపోయాడు, కోశాగారం కొల్లి గట్టబడింది, రాజ్యం శత్రువుల హస్తగత మైంది, పాలకు లిద్దరూ ప్రమాదకరమైన గాయాలతో కొట్టుమిట్టాడుతున్నారు. ఇంత కన్న చేసిన పాపాలకూ, అడిస అబద్ధాలకూ మరేం ప్రాయశ్చిత్తం జరగాలి?" అన్నాడు.

రాజా ఉగ్రసేనుడు అవమానంతో కుంగి పోతూ, "మహామంత్రి, జరిగినదానికి నేను చాలా సిగ్గుపడుతున్నాను. రాజ్యం పోయిందన్న దిగులు నా కేం లేదు. నా కుమార్తెను రాక్షసుడి నుంచి కాపాడే ప్రయత్నంలో మీ నుంచి సహకారం అపేక్షిస్తున్నాను," అన్నాడు.

“సహకారానికేం, మహారాజా! శశికాంతుణ్ణి మాంత్రికు డెత్తుకు పోయాడని నా అనుమానం,” అంటూ గంగాధరుడు ఆగి, “ఆ ధ్వనులేమిటి? తప్పెట మోతలా, కేకలా మీకు వినబడటం లేదా?” అంటూ తన సైనికుల కేసి తిరిగి ప్రశ్నించాడు.

సైనికుల్లో యిద్దరు ముగ్గురు అక్కడ ఎత్తుగా వున్న రాళ్ళ మీది కెక్కి, తప్పెట ధ్వనులూ, కొమ్ముబూరల మోతలూ విన వస్తున్న దిక్కు కేసి చూసి, “ప్రభూ! జనం గుంపులు గుంపులుగా యిటు కేసి వస్తున్నారు. వాళ్ళల్లో కొందరు నాట్యాలు చేస్తూ తప్పెటలు వాయిస్తున్నారు,” అని

చెప్పారు. అంతలో ఒక ఆశ్వికుడు చెట్లమధ్య నుంచి బాణంలా దూసుకు వచ్చి ఉగ్రసేనుడికి ఆల్లంత దూరంలో గుర్రం దిగాడు. అతడు ధరించిన దుస్తులు అక్కడక్కడా కాలి వున్నవి. మొలలో బద్ధం లేని బాళీ ఒర వేలాడుతున్నది. అతడు ఉగ్రసేనుడి కోశాధికారి!

“కోశం కొల్లగొట్టేశారు, మహారాజా! నేను ప్రాణాలతో పారిపోయి వచ్చాను. జనం మీ కోసం ఇటు కేసి వస్తున్నారు. పారిపోకపోతే ప్రాణాలు దక్కవు,” అంటూ కోశాధికారి, రాజు కాళ్ళ మీద పడిపోయాడు.

“ఎక్కడికి పారిపోవటం? ఎలా పారి పోవటం?” అన్నాడు గంగాధరుడు, ధూమక సోమకుల్ని దగ్గరకు రావలసిందిగా సంజ్ఞ చేస్తూ.

“సైన్యాలను సమకూర్చుకుని, ఆ రాజు ద్రోహుల్ని హతమార్చండి, మహారాజా!” అంటూ కదంబమంత్రి తమ రాజుకు సలహా పలికాడు.

“సైన్యాలు!” అంటూ గంగాధరుడు హేళనగా నవ్వి, “పొరు లందరూ ఎదురు తిరిగారు, యింక సైన్యాలను గాల్లోంచి సమకూరుస్తావా, మంత్రి!” అని కదంబ మంత్రిని కోప్పడి, “ఇప్పుడు మిమ్మల్ని

అరణ్యాలు పట్టి పోతాను," అన్నాడు ఉగ్రసేనుడు.

"రాజుతోనే గదా మంత్రి బతుకు!" అన్నాడు కదంబమంత్రి.

"రాజ్యమే లేనప్పుడు, యింక కోశాగారం ఎక్కడిది! నేనూ మీతోపాటే వస్తాను," అన్నాడు కోశాధికారి.

"మీలో ఒక్కరిని కూడా అవచ్చేజనం ప్రాణాలతో యిక్కణ్ణించి పోనివ్వరు," అంటూ సోమకుడు రంకె వేశాడు.

"ఇక్కడ అజ్ఞాపించేవాణ్ణి నేను. అనవసర ప్రసంగా లెవరూ చేయకూడదు," అంటూ గంగాధరుడు కళ్ళెర్రచేసి, "ఉగ్రసేన మహారాజూ, అతడి పరివారమూ కుంతలదేశ రాజుకు శరణాగతులు. వాళ్ళ ప్రాణాలు కాపాడవలసిన బాధ్యత నాది. ధూమకా! సోమకా! మీ రిద్దరూ యిప్పుడే బయలుదేరి పోయి, ప్రజల్ని కదంబనగరం కేసి తిరుగుముఖం పట్టించాలి. వాళ్ళు మొండిగా ముందు కొచ్చారో రక్తపాతం జరుగుతుంది," అని చెప్పి, తన సైనికులను యుద్ధసన్నద్ధులు కావలసిందిగా అజ్ఞాపించాడు.

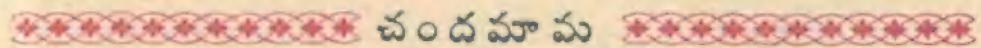
ధూమక సోమకులకు, కుంతలదేశమంత్రి అజ్ఞ అశ్వర్యాన్ని, కోపాన్ని కూడా తెప్పించాడు.

రక్షించవలసిన వాళ్ళు ధూమక సోమకులు. ఏం, ధూమక సోమకుల్లారా! ఆ కార్యం మీరు నిర్వహించగలరా?" అని అడిగాడు.

"ఈ రాజూ, మంత్రి ప్రాణాలు కాపాడగలమేమో గాని, వాళ్ళ రాజ్యం మాత్రం తిరిగి వాళ్ళకు యిప్పించలేం," అన్నాడు ధూమకుడు.

"రాజు లేని రాజ్యం అంటూ ఎక్కడా వుండదు. నీ కేమైనా మతి పోయిందా, ధూమకా?" అన్నాడు గంగాధరుడు కనురు తూన్చుకు.

"మహామంత్రి! నాకు రాజ్యం అవసరం లేదు. ఇప్పుడే నా కుమార్తెను వెతుక్కుంటూ

చందమామ

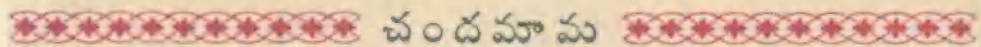
చింది. సోమకుడు శవభం చేయబోయే వాడిలా చేపిత్తి ఏమో అనబోయేంతలో, ధూమకు డతన్ని భుజం పట్టుకుని దూరంగా లాక్కుపోయి, "సోమూ, తొందరపాటు పనికిరాదు. గంగాధర మంత్రితో యీ సమయంలో పోట్లాట పెట్టుకుంటే, ముగిసిపోతాడని అతడి సైనికులు, మన కదంబప్రజల్ని తేలిగ్గా ఓడించి, తిరిగి ఆ దుర్మార్గుడైన ఉగ్రసేనుణ్ణి సింహాసనం ఎక్కించగలరు. కనుక, మనం ప్రస్తుతానికి రాజీగా పోవటమే మంచిది," అన్నాడు.

సోమకుడు అయిష్టంగా తలవూపుతూనే, ధూమకుడితోపాటు బయలుదేరాడు. ఇద్దరూ గుర్రాలెక్కి, విజయనినాదాలు చేస్తూ అటు కేసి వస్తున్న కదంబ పౌరులకు ఎదురు వెళ్ళారు. పొరుల్లో కొందరు వాళ్ళిద్దరినీ గుర్తించి, "అరుగో, ధూమక సోమకులు! వాళ్ళ నాయకత్వం కింద మనం, కుంతల దేశ రాజు శతభానుణ్ణి కూడా సింహాసనం విడిచి అడవులు వట్టి పోయేలా చేయగలం," అంటూ కేకలు పెట్టారు.

ధూమకుడు ప్రజల గుంపును సమీపించి, తప్పుబట వాళ్ళనీ, కొమ్ముబారల వాళ్ళనీ నిశ్శబ్దంగా వుండమని హెచ్చరించి, "పొరులారా! ఇక మీరు శాంతంగా కదంబ నగరానికి తిరిగిపోవటం మంచిది. ఉగ్రసేనుడూ, అతడి మంత్రి కూడా కుంతలదేశ అమాత్యుడైన గంగాధరుడి శరణుజొచ్చారు. వాళ్ళిద్దరినీ యీ సమయంలో మీరు చంపదలిస్తే, కుంతల సైనికులతో యుద్ధం తప్పదు. అందులో మనకు విజయం కలుగుతుందన్న సమ్మకం వాకు లేదు. ఒకవేళ మనంతా తాత్కాలికంగా విజయవంతులమైనా, కుంతలరాజు సర్వసైన్యాన్ని వెంటబెట్టుకుని మన మీద దాడి చేస్తాడు. ఆ సంగతి గుర్తుంచుకోండి," అన్నాడు.

"అతణ్ణి ఎదిరించి పోరాడుతాం! రాజరికం అన్నది లేకుండా చేసేందుకు అత్తా

ర్వణ చేయటానికి మేం సిద్ధం!" అంటూ జనం లోంచి కొందరు యువకులు పెద్దగా కేకపెట్టారు.

"అత్మార్పణకి, అత్మహత్యకి తేడా మీకు తెలిసినట్టు లేదు," అంటూ ధూమ కుడు పెద్దగా నవ్వి, "ఆ అరిచే పీరులంతా ఇళ్ళకు పోయి కోతికొమ్మచ్చు లాడుకోండి. నేను కదంబ పౌరముఖ్యుల్ని ముందుకు రావలసిందిగా కోరుతున్నాను," అన్నాడు.

జనం దారి ఇవ్వగా సలుగు రైదుగురు వృద్ధులు ముందు కొచ్చారు. ధూమకుడు గుర్రం దిగి వాళ్ళకు నమస్కరించి, "అయ్యలారా! మీరు యిక్కడ నాయకత్వం వహించి, ఉడుకురక్తం కుర్రకారును అదుపులోపెట్టి కోరుతున్నాను. గంగా ధరమంత్రి ఆస్త్రట్టు; రాజు లేని రాజ్యం వుండదు. ఇక కదంబదేశానికి ఉగ్రసేనుడు రాజుగా రావటం జరగదు. కాని, ఆయన కుమార్తె కాంతిసేన మా టేమిటి?" అన్నాడు.

"కాంతిసేన మాకు రాణి కావాలి!" అంటూ జనంలో నుంచి కేకలు బయలుదేరినై. పౌరవృద్ధులు కూడా దానికి అంగీకార సూచకంగా తలలు వూపారు.

"అలా ఆయితే, అందరూ ప్రశాంతంగా కదంబ సగరానికి వెళ్ళిపొండి. రాక్షసుడు అవహరించుకు పోయిన, ఆ యువరాణిని తిరిగి తెచ్చే బాధ్యత నాది," అన్నాడు ధూమకుడు.

జనం ధూమకుడి కొకసారి జైకొట్టి నగరం కేసి బయలుదేరారు. ధూమక సోమకులు గుర్రాలను మళ్ళించి, గంగాధరుడున్న చోటుకు బయలుదేరేంతలో, ధూమకుడి సదుము నుంచి వేలాడుతున్న కాలశంఖ రుదీ మంత్రదండం, జాయ్ మంటూ శబ్దం చేసి, కట్టివున్న తాడును తెంచుకుని గాలిలోకి లేచింది. సోమకుడు గుర్రం మీద లేచి నిలబడి, మంత్రదండాన్ని పట్టుకు నేందుకు పై కెగిరాడు. —(జంకావుంది)

అర్థలోభుడు

పట్టు వదలని విక్రమార్కుడు చెట్టు వద్దకు తిరిగి వెళ్ళి, చెట్టు పై నుంచి శవాన్ని దించి భుజాన వేసుకుని ఎప్పటి లాగే మౌనంగా శ్మశానం కేసి నడవ సాగాడు. అప్పుడు శవం లోని బేతాళుడు, "రాజా, నీ లాగా పట్టు దలతో కార్య సాధన చేసేవారు చాలా అరుదు. హెచ్చుమంది అర్థలోభుడి లాగా కొద్ది ప్రయత్నంతో అధికమైన ఫలితాన్ని పొంద గోరుతారు. అయితే అలాంటి వాళ్ళు పొందే ఫలితాలు సాధారణంగా దక్కవు. శ్రమ తెలియకుండా ఉండగలందులకు నీకు అర్థలోభుడి కథ చెబుతాను విను," అంటూ ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు:

కంచీనగరాన్ని బాహుబలు డనే రాజా పాలించే కాలంలో ఆయన కొలువు లో అర్థలోభు డనే ధనికవర్తకు డుండేవాడు. అతను తన వర్తకాన్ని చూడబానికి తన బంధువులను నియమిస్తే వాళ్ళు మోసం

బేతాళ కథలు

తన భార్య సమర్థతకూ, నైపుణ్యానికి సంకేషించి, ఆమెను యథేచ్ఛగా వ్యాపారం కొనసాగించనిచ్చాడు.

ఇలా ఉండగా ఒక నమయంలో సుఖధను డనే గొప్ప వర్తకుడు దేశాంతరం నుంచి వస్తూ, అంతులేని గుర్రాలూ, వస్త్రాలూ తీసుకుని కాంచీనగరానికి వచ్చాడు. అది తెలిసి అర్థలోభుడు తన భార్యతో, "సుఖధను డనే విదేశీ వర్తకుడు ఇరవైవేల గుర్రాలనూ, అంతులేని చీని చీనాంబరాల కట్టలనూ తెచ్చాడు. నువ్వు అతని నుంచి అయిదువందల గుర్రాలూ, అయిదువేల చీనాంబరాలూ బేరం చేసి కొను. తరవాత వాటిని మన మహారాజు గారికే విక్రయించి లాభం చేసుకోవచ్చు," అని చెప్పాడు.

భర్త చెప్పిన ప్రకారం మానవర సుఖధను డుండే బసకు వెళ్ళి, తనకు గుర్రాలూ, వస్త్రాలూ కావాలని చెప్పి, ధర తెలిప మన్నది. సుఖధనుడికి మానవర అందాన్ని చూసిన క్షణంలోనే మతి చలించింది. అత నామెతో, "నేను నీకు గుర్రాలను గాని, చీనాంబరాలను గాని అమ్ముటం సాధ్యంకాదు. ఒక్క రాత్రి నాతో గడివి సట్టయితే నువ్వు కోరినట్టు అయిదు వందల

చేస్తారేమో నని భయపడి, ఆ పనికి తన భార్యనే నియమించాడు.

అర్థలోభుడి భార్య పేరు మానవర. ఆమె అపురూప సౌందర్యవతి. కేవలమూ అందగత్తె మాత్రమే గాక ఆమె చాలా తెలివి తేటలూ, ఇతరులతో వ్యవహరించటంలో ఎంతో నైపుణ్యమూ కలది. అందుచేత ఆమె తన భర్త అజ్ఞానుసారం, ఇష్టం ఉన్నవాళ్ళ తోనూ, లేనివాళ్ళతోనూ తియ్యగా మాట్లాడుతూ, తన అందంతోనూ, సంభాషణ తోనూ అందరినీ ఆకర్షిస్తూ, భర్త వ్యాపారాన్ని మూడుపువ్వులూ, అరుకాయలుగా పెంపొందిస్తూ వచ్చింది. అర్థలోభుడు కూడా

గుర్రాలనూ, అయిదువేల చీనాంబరాలనూ కానుకగా ఇస్తాను," అన్నాడు.

"ఈ మాట నా భర్తతో చెబుతాను," అంటూ మానవర లేచి, తన ఇంటికి వెళ్ళి పోయింది. సుఖధను డన్నమాట విని అర్థ లోభుడు రోషం చెందటానికి మారుగా తన భార్యతో, "అయిదువందల గుర్రాలూ, అయిదువేల వస్త్రాలూ కానుకగా పుచ్చు కుంటున్నప్పుడు నువ్వతనితో ఒక్క రాత్రి గడిపితే తప్పేమిటి? ఈ సాయంకాలం అతని వద్దకు వెళ్ళి రేపు ఉదయం తిరిగిరా," అన్నాడు.

మానవర సుఖధనుడి ఇంటికి వెళ్ళింది. అమె తన కోరిక తీర్చటానికి వచ్చిందని తెలియగానే సుఖధనుడు అర్థలోభుడి ఇంటికి అయిదువందల గుర్రాలూ, అయిదువేల చీనాంబరాలూ పంపేశాడు.

ఆ రాత్రి గడిచి తెల్లవారుతూనే అర్థ లోభుడు తన భార్యను సుఖధనుడి ఇంటి నుంచి తీసుకు రమ్మని తన నౌకర్లను పంపాడు.

"నన్ను మీ యజమాని మరొకరికి భార్యగా అమ్మేశాడు. నేనిప్పుడు మరొకరి భార్యను. మీ యజమానికి సిగ్గు లేకపోతే నాకు మానాభిమానాలున్నాయి. నేను రానని

మీయజమానితో చెప్పండి," అన్నది మాన వర నౌకర్లతో.

నౌకర్లు వచ్చి తన భార్య అన్న మాటలు చెప్పగానే అర్థలోభుడు తన భార్యను బలా త్కారంగా తెచ్చుకోవటానికి నిశ్చయించి, హరబలు డనే మిత్రుడితో సంప్రతించాడు. హరబలుడు అలాటి ప్రయత్నం చెయ్య వద్దని సలహా ఇచ్చాడు.

"భార్య ద్వారా లాభం పొందాలని చూసి నువ్వు పందవయావు. అమె కోసం ధనం త్యాగం చేసి అతను కూరుడేయాడు. అతని పంటి వాడి కోసం ప్రాణాలర్పించే పరివారం ఉంటుంది, మిత్రులుంటారు. నీ కెవరూ

లేదు. అలాటప్పుడు అతని వద్దనుంచి నీ భార్యను తెచ్చుకోవటం నీకు సాధ్య పడదు,” అన్నాడు హరణులు అర్థ లోభుడితో.

అప్పుడు అర్థలోభుడు రాజు వద్దకు వెళ్ళి, సుఖధనుడు డనే విదేశీవర్తకుడు తన భార్యను అవహరించాడని, ఆమెను తనకు తిరిగి అప్పించ వలసిందని వేడుకున్నాడు, కాని జరిగినదంతా రాజుతో చెప్పలేదు.

తన కొలువులో ఉన్న అర్థలోభుడికి అస్వాయం జరిగిందనుకుని రాజు సుఖధను డికి శిక్ష విధించడానికి సిద్ధపడ్డాడు. కాని మంత్రి తొందర పడవద్దన్నాడు: “మహా

రాజా, సుఖధనుడు దేశాంతరం నుంచి వచ్చిన మేటి వర్తకుడు. అసలు జరిగిన దేమిటో విచారణ జరపకుండా మనం అతన్ని శిక్షించటం అధర్మం,” అన్నాడు.

మంత్రి సలహా మీద రాజు సుఖధనుడి బసకు ఒక దూతను పంపి, జరిగిన దేమిటో తెలుసుకు రమ్మన్నాడు. ఆ దూతతో మాన పర జరిగినదంతా చెప్పింది. రాజుకు అశ్చర్యమయింది. తన కొలువులో ఉండే అర్థలోభుడికి అంత అందమైన భార్య ఉన్న దని రాజు ఎరగడు. ఆమెను చూడాలన్న కోరికతో రాజు, అర్థలోభుణ్ణి వెంట పెట్టు కుని సుఖధనుడి ఇంటికి వెళ్ళాడు.

రాజును చూడగానే మానపర ఆయన కాళ్ళపై నవడి, జరిగిన సంగతి చెప్పి, “వీరిద్దరిలో నాకు నిజమైన భర్త ఎవరో మీరే సెలవియ్యండి,” అన్నది.

రాజు అర్థలోభుడి కేసి చూస్తే, అతనేమీ మాట్లాడలేదు. రాజు మానపర నిజమే చెప్పి నట్టు గ్రహించి, “అమ్మా, నీ మాట నిజ మని నేను కూడా ఒప్పుకుంటాను. నీ కోసం అంతులేని త్యాగం చేసినవాడే నీ నిజమైన భర్త,” అన్నాడు.

ఈ మాట వినగానే అర్థలోభుడికి అప మానంతో కూడిన అగ్రహ వేశం వచ్చి,

రాజుతో, "మహారాజా, నేనూ ఈ సుఖ
ధనుడూ మా మా పరివారాలతో మానవర
కోసం పోరాడతాం. మాలో ఎవరు గెలిస్తే
మానవర వాడి భార్య. ఇందుకు మీరు
అనుమతించండి," అన్నాడు.

"ఈ భాగ్యానికి పరివారాలు కూడా
యుద్ధం చెయ్యటం దేనికి? మనిద్దరమూ
యుద్ధం చేసి, ఎవరు జయిస్తే వారికి
మానవర భార్య అయేటట్టు వియమం
చేసుకుందాం," అన్నాడు సుఖధనుడు.

రాజుగారి అనుమతితో, రాజు, మాన
వరా చూస్తూండగా, అర్థలోభుడూ, సుఖ
ధనుడూ చెరొక గుర్రమూ ఎక్కి, అయు

ధాలు తీసుకుని యుద్ధం ప్రారంభించారు.
సుఖధనుడు అర్థలోభుడి గుర్రాన్ని బల్లెంట్లో
పొడిచేసరికి అది అతన్ని పడదేసింది. కింద
పడిపోయిన అర్థలోభుణ్ణి చంపక, అతన్ని
తిరిగి గుర్రం ఎక్కినిచ్చాడు సుఖధనుడు.
ఇలా నాలుగుసార్లు అర్థలోభుడు గుర్రం
మీది నుంచి పడిపోయాడు. ప్రతిసారి
సుఖధను డతనికి గుర్రం పైన ఎక్కి అవ
కాకంతో బాటు ప్రోత్సాహం కూడా ఇస్తూ
వచ్చాడు. అర్థలోభుడు అయిదోసారి కింద
పడ్డప్పుడు గుర్రంకాలు అతనికి బలంగా
తగిలి, స్పృహతప్పింది. అర్థలోభుణ్ణి
అతని నొకర్లు అవతలికి మోసుకుపోయారు.

రాజు సుఖధనుష్ఠి అభినందించి, తగిన రీతిగా గౌరవించాడు. తరవాత ఆయన అర్థలోభుష్ఠి విచారించి, అతని ఆస్తి అంతా అన్యాయార్జితమని నిశ్చయించి, దాన్ని స్వాధీనపరచుకుని, అతన్ని తన కొలువు నుంచి తొలగించాడు.

బేతాళు డీకథ చెప్పి, "రాజా, నాకొక్క సందేహం. అర్థలోభుడూ, సుఖధనుడూ యుద్ధం చెయ్యటానికి రాజెందుకు సమ్మతించాడు? మానవర న్యాయంగా సుఖ ధనుడిదే నని రాజు యుద్ధానికి ముందే ఒప్పుకున్నాడు. ఆ యుద్ధంలో అర్థలోభుడు ఓడిపోవటానికి, రాజు అతని ధనమంతా కాజేసి, అతన్ని కొలువు నుంచి తొలగించటానికి సంబంధ మేమీ కానరాదు. అటువంటప్పుడు రాజు వా రిద్దరి ద్వంద్వయుద్ధాని కెందుకు సమ్మతించాడు? ఈ సందేహానికి సమాధానం తెలిసినకూడా చెప్పకపోయావే నీ తల పగిలిపోతుంది," అన్నాడు.

దానికి విక్రమార్కుడు, "అర్థలోభుడు డబ్బు దగ్గర నీచుడని తెలిసి పోయింది. కాని అతను సుఖధనుడితో యుద్ధం చేసి తన భార్యను తిరిగి తీసుకుంటా నన్నప్పుడు, అతనిలో శౌర్య పరాక్రమాలైనా ఉన్నాయేమో చూడటానికి రాజు సమ్మతించాడు. క్షత్రధర్మం ప్రకారం గెలిచినవాడిదే న్యాయం. యుద్ధంలో అర్థలోభుడు గెలిచి ఉంటే రాజు మానవరను అతనికి ఇచ్చి చటమే గాక, తన కొలువులో కూడా ఉండ నిచ్చేవాడే. కాని అర్థలోభుడిలో వైశ్య ధర్మమూ లేదు, క్షత్రధర్మమూ లేదు. అతను వివిధంగా చూసినా పొందుదు, సత్వ హీనుడు. అలాటి వాడి దగ్గర కాంతా కనకా లుండరాదు. అందుకే రాజు అతన్ని శిక్షించాడు," అన్నాడు.

రాజు కీ విధంగా మోసభంగం కలగ గానే బేతాళుడు శవంతో సహా మాయమై మళ్ళీ చెట్టెక్కాడు. (కల్పితం)

చింతపండు మూట

ఒక గ్రామంలో ఒక వర్తకు డుండేవాడు. అతని కుటుంబం పెద్దది, చేసే వ్యాపారం చిన్నదీనూ. అందుచేత అతను సాధ్యమైనంత వరకు చిల్లిగవ్వకూడా వృధాగా ఖర్చు చెయ్యకుండా అమిత జాగ్రత్తగా కాలక్షేపం చేస్తూ ఉండేవాడు.

అతను అప్పడప్పడూ బస్తీకి వెళ్ళి, తనకు కావలసిన సరుకులు కొనుక్కునేవాడు. కాని వాటిని బండిమీద వేయించి, రాజవిధిన తెచ్చేవాడు కాదు. ఎందుకంటే రాజవిధి మీద నుంకాలవావడి ఉన్నది. ఆ విధిన సరుకు తీసుకుని ఊరు దాటి వెళ్ళేవాళ్ళు అక్కడ నుంకం చెల్లించుకోవాలి. ఆ నుంకం డబ్బులూ, బండికిరాయి డబ్బులూ అదా అవుతాయి గదా అని, వర్తకుడు బస్తీలో తాను మోయగలిగినంత సరుకు మాత్రమే కొని, గోతం సంపీలో వేసుకుని చుట్టు దారిన అడవి

మార్గంగా తన గ్రామానికి మోసుకుపోతూండేవాడు.

అరణ్యమార్గాన దూరం హెచ్చు కావటమే గాక, దారిలో దొంగల భయమూ, క్రూరమృగాల భయమూ కూడా జాస్తే. అరణ్యంలో ఏకాదాలుంటాయని కూడా జనం చెప్పుకునేవారు. అయినా వర్తకుడు అన్నిటికీ గుండెరాయి చేసుకుని ఆ దారినే వెళ్ళేవాడు.

ఒకసారి వర్తకుడు ఇలాగే సరుకు మోసుకుని అరణ్య మార్గాన తన గ్రామానికి వస్తుండగా, ఒక మర్రిచెట్టు మీది నుంచి ఒక ఏకాచం అతని ముందు గభాల్చుదూకి, "నిన్ను మింగేస్తా!" అంటూ మీదికి వచ్చింది.

క్షణంపాటు బెదిరి పోయిన వర్తకుడు వెంటనే ధైర్యం తెచ్చుకుని, "ఓస్, ఏకాచానివా? ఇంకా డబ్బునంగా డేమోనని హడలి పోయా!" అన్నాడు.

ఈ మాట విని ఏకాచానికి వల్లమాలిన అశ్వర్యం పుట్టు కోచ్చింది. ఈ మనిషికి ఏకాచాలంటే భయంలేదు గాని, దబ్బనం గాడంటే భయమా?

"ఎవడా దబ్బనంగాడు? ఎప్పుడూ వినను కూడా లేదే! వాడు నాకన్న భయంకరుడా? ఎక్కడుంటాడు వాడు?" అన్నది ఏకాచం.

"దబ్బనంగాడు సాధారణంగా ఈ అరణ్య ప్రాంతంలో ఉండడులే. అయినా వాడి జోలికి పోమాకు. నువ్వంటే కేవలమూ ఏకాచానివి. నా బోటి వాళ్ళను అమాం తంగా మింగేయ్యటమే నీకు చాతనవును. దబ్బనంగా డలాకాడే! వాడు పొడిచి, పొడిచి

చిత్రవధ చేస్తాడు. వాడు మహాదుర్మ ధ్గుడు," అన్నాడు వర్తకుడు.

తన ఎడట ఆ వర్తకుడు భయంతో వణికి మూర్ఛపోక పోగా, అంతెవరినో దబ్బనంగాణ్ణి గురించి చెప్పి తనను భయ పెడుతుంటే ఏకాచానికి చాలా కోపం వచ్చింది. "నాకా దబ్బనంగాణ్ణి తక్షణం చూపించు," అన్నది ఏకాచం.

"వా డెక్కడో ఊరిమధ్య ఉంటాడు. నిన్ను వాడు చూకాడంటే నిన్నూ నన్నూ కూడా చంపేస్తాడు. అందుచేత నా గోతంలో నిన్ను మూటగట్టి, దబ్బనంగా డుండే చోటికి తీసుకు పోతాను. నువ్వు మాత్రం గోతం

నందుల్లో నుంచి చూస్తూ ఉండు గాని కిక్కురుమనకు," అన్నాడు వర్తకుడు.

అతను తన గోతంలో ఉన్న వస్తువులన్నీ తీసెసి, దయ్యాన్ని అందులో కూర్చోబెట్టి, గోతం మూతి విగించి కట్టి, భుజాని కెత్తుకుని శూరి దారి పట్టాడు. అతను రాజ వీధిన సుంకాలదావడి దాటి ఏమీ ఎరగనట్టు ముందుకు పోతుంటే, "ఏయ్ ఆగు! ఏముందా మూటలో?" అని సుంకాలు వహాలు చేసేవాడు అడిగాడు.

వర్తకుడు మూట దించి, "చింత పండండి," అన్నాడు.

సుంకాధికారి మూటను కాటా వేయిస్తూ దబ్బినంతో నాలుగు గైదు చోట్ల పొడిచి, "చింతపండు లాగే వుంది. నాలుగు మణుగులు బరువుంది. నాలుగు పావలాలు, ఒక రూపాయి, సుంకం కట్టు," అన్నాడు.

వర్తకుడు రూపాయి చెల్లించి, మూట మళ్ళీ ఎత్తుకుని మరొక దారిన అరణ్యంలో

తన సామానున్న చోటికి చేరి, గోతం మూతి నిప్పి దయ్యాన్ని విడుదల చేసి, "చూశావా, దబ్బినంగాడి తదాతా? నేను రూపాయి ఇచ్చాను గనక నువు ప్రాణాలతో బయట పడ్డావు," అన్నాడు.

"అబ్బ, పొడిచి పొడిచి చంపాడు. నువు చింతపండని అబద్ధం చెప్పబట్టి బతికి పోయాను. నీ కేం ఉపకారం కావాలో కోరుకో," అన్నది ఏకాదం.

"పెద్ద కుటుంబం గలవాణ్ణి. చాతయితే ధనం ఇప్పించు," అన్నాడు వర్తకుడు.

"దానికేం భాగ్యం? ఈ చెట్టు మొదట్లో చాలా ధనం ఉంది. తప్పుకో," అంటూ దయ్యం ఎగిరి చెట్టు మీదికి వెళ్ళింది.

వర్తకుడు చెట్టు మొదట తవ్వగా బోలెడంత ధనం దొరికింది. దాన్ని మూటలో వేసుకుని, అ అరణ్య మార్గానే తన గ్రామం చేరి, ఆ డబ్బుతో అతను హాయిగా జీవించాడు.

పెళ్ళికానుక

చాలా ఏళ్ళ క్రితం పాపన్న నకుటుంబంగా తన అత్తవారింటికి నెల రోజులపాటు వెళ్ళి వలసి వచ్చింది. అందుచేత అతను తన అవునూ, లేగనూ పొరుగింటి వాళ్ళ పోషణలో ఉంచి, తరచి కోడెదూడను, గొడ్డను కాసే సుబ్బడి వద్ద ఉంచాడు. పాపన్న తిరిగి వచ్చేదాకా ఆ దూడ సుబ్బడి ఇంట్లోనే ఉండి, సుబ్బడి కూతురు మల్లికి బాగా మాలిమి అయింది.

తన దూడను తోలుకు పోవడానికి సుబ్బడింటికి వెళ్ళిన పాపన్న, ఆ దూడ మల్లిని రాచుకు రాచుకు తిరగటమూ, దూడను తీసుకుపోతారు గదా అని మల్లి కన్నీరు కార్చటమూ చూసి, "దూడ మీ ఇంటికి బాగా అలవాటైనట్టుండే?" అన్నాడు సుబ్బడితో.

"మరేం లేదండి. మా మల్లికి దూడంటే ప్రాణమైపోయింది. మల్లి ఏం చెప్పినా

దానికి అర్థమవుతుంది. మూగజీవమైతే మాత్రమేం, బలై బుద్ధిగల దూడండి," అన్నాడు సుబ్బడు.

"చూడు, సుబ్బడూ. దూడకు మీ ఇల్లై అనువుగా ఉంటుంది. దాన్ని నువ్వే ఉంచుకో," అన్నాడు పాపన్న.

"వీడవాణ్ణి, దూడ ఖరీదీచ్చుకోలేను, బాబూ. ఇచ్చుకోగలిగితే ఉంచుకోవాలనే ఉంది," అన్నాడు సుబ్బడు.

"నిన్ను ఖరీ దెవరడిగారా? ఉరితే ఇచ్చాను, తీసుకో. ఇక నుంచి ఆ దూడ నీదే—నీదీ, మల్లిదీనూ! సరేనా?" అని పాపన్న ఇంటికి వెళ్ళిపోయాడు.

రోజులు గడిచాయి. మల్లికి పెళ్ళిడు వచ్చింది. గిత్త కూడా ఏవుగా పెరిగింది. దాన్ని అమ్మజూపితే ఎవరైనా ఎగరేసుకు పోతారు. అందుచేత గిత్తను అమ్మి కూతురికి పెళ్ళిచేయాలని సుబ్బడు ఆలోచన

చేశాడు. ఈ ఆలోచనను సుబ్బుడు పాపన్నకు తెలియజేసి, అతని సలహా అడిగాడు. అలాగే చెయ్యమన్నాడు పాపన్న.

సుబ్బుడు గిత్త నమ్ముతున్నట్టు తెలియ గానే సోమయ్య అనేవాడు దాన్ని కొనాలని నిశ్చయించాడు. అతనికి పాపన్న తెలుసు. పాపన్నను అద్దం పెట్టి బేరం చేస్తే చౌకగా దొరుకుతుందనుకుని, పాపన్న వద్దకు వచ్చి, "పాపన్నా, నువ్వు సుబ్బుడి కిచ్చావు చూడా, ఆ గిత్తను సుబ్బుడు అమ్ముతున్నాడని తెలిసింది. కొందా మనుకుంటున్నాను," అన్నాడు సోమయ్య.

"కొనుక్కో. నా అభ్యంతర మేమీ లేదు. అన్ని హక్కులతోనూ నేనా దూడను సుబ్బుడి కిచ్చేశాను," అన్నాడు పాపన్న.

"బేరం చెయ్యటానికి నువ్వు కూడా నావెంట రా. అది నాకూ, సుబ్బుడికీ కూడా మంచిది," అన్నాడు సోమయ్య. పాపన్న తన వెంట ఉండి గిత్తను కొనిపిస్తుంటే సుబ్బుడు పూర్తి ధర అడగలేడని సోమయ్య నమ్మకం. అదూడ ఒకప్పుడు పాపన్నదేగద.

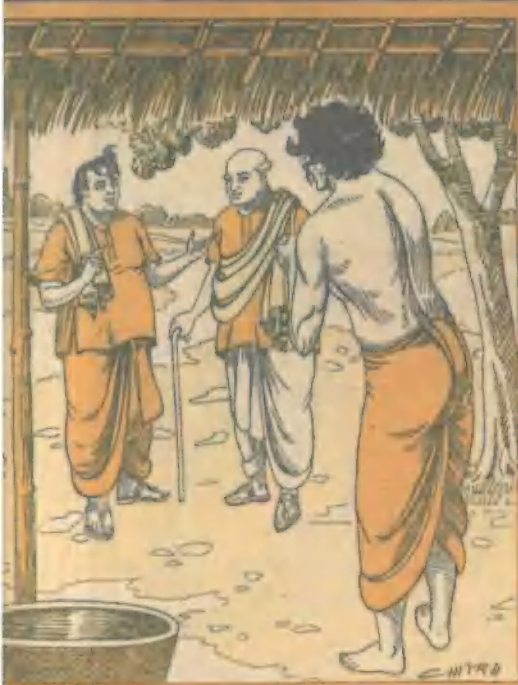
పాపన్న సోమయ్య వెంట వెళ్ళటానికి ఒప్పుకున్నాడు. తానే దగ్గర ఉండి అమ్మిస్తే సుబ్బుడు కూడా తృప్తిపడతాడని పాపన్న అభిప్రాయపడ్డాడు.

ఇద్దరూ కలిసి సుబ్బుడి యింటకి వెళ్ళారు. అంతా విని సుబ్బుడు పాపన్నతో, "మీరు ఎంత కివ్వమన్నా ఇచ్చేస్తాను?" అన్నాడు.

"మధ్య నేను చెప్పటందేనికి, సుబ్బుడూ? ఆ గిత్త నీదే. దాన్ని నువ్వు ఎంత కమ్మదలి చాచే చెప్పేయి. ఇష్టమైతే కొంటారు, లేక పోతే మానేస్తారు," అన్నాడు పాపన్న.

"అలా అయితే, గిత్తను నూరురూపాయలకు అమ్మేస్తానంది. నలుగురినీ అడిగి విచారించాను. అది దానికి న్యాయమైన ధరే. కాదంటారా, మీరే ఏదో ధర చెప్పండి. మారు మాట్లాడకుండా ఇచ్చేస్తాను," అన్నాడు సుబ్బుడు పాపన్నతో.

సోమయ్య పావన్నను అవతలికి తీసుకు పోయి, "ధర చాలా చెబుతున్నాడు. యాభై రూపాయల రియ్యమని చెప్పి. నువ్వు చెప్పిన ధర తీస్తానంటున్నాడు గదా?" అన్నాడు.

"వాడి గిత్త. వాడు కొరిన ధరకు వా డమ్ముకుంటాడు. ధర జాప్తి అని తోస్తే కొనకు. అంతేగాని, దాన్ని ఇంత ధరకు అమ్ముమని వాడితో నేనెలా అంటాను?" అన్నాడు పావన్న.

"అయితే నీ వల్ల నాకు ఏం సహాయ మైనట్టు?" అన్నాడు సోమయ్య.

"అదేమో నీకే తెలియాలి. నేను రాక పోతే వాడింకా జాప్తి ధర చెప్పేవాడేమో.

వాడు చెప్పిన ధర నీకు అన్యాయమని తోస్తే గిత్తను కొనకు," అన్నాడు పావన్న.

"నువ్వేదో ఒకగబెడతా వసుకున్నాను. చాలే!" అంటూ సోమయ్య కోపంగా వెళ్ళిపోయాడు.

పావన్న సుబ్బడి దగ్గరికి తిరిగివచ్చి, "సుబ్బడా, నువ్వడిగిన ధర సోమయ్యకు నచ్చలేదు. ఒక చని చేద్దాం. నీ గిత్తను నూరు రూపాయలకు నాకే అమ్మి, పిల్ల పెళ్ళి చేసేయ్యి," అన్నాడు.

"ఎంతమాట, బాబూ? మీ గిత్తను మీకే అమ్ముటమా? కావాలంటే ఊరికేనే తీసు కోండి. పిల్లదానిపెళ్ళి ఏదో విధంగా అవు తుంది. పెళ్ళికింకా తొందరేమీలేదు లెండి. సంబంధమే చూడలేడింకా. డబ్బు చేత పెట్టుకుని సంబంధం చూద్దామనుకున్నాను. మీరిచ్చిన గిత్తమూలానే పెళ్ళి జరుగుతుం దని నా నమ్మకం," అన్నాడు సుబ్బడు.

వాళ్ళిద్దరూ మాట్లాడుకుంటుండగా రామయ్య అనే అతను అటుగా వచ్చి, "ఏమిటి సంగతి?" అని అడిగాడు. పావన్న అంకా చెప్పాడు. రామయ్య గిత్తను చూసి, "నూరు రూపాయలు చెయ్యగల గిత్తే. మరొక రెండుకు? దీన్ని నేనే కొంటాను. ఇదుగో, ప్రస్తుతం నా దగ్గర ఉన్న ఈ పది

రూపాయలూ బయనా కింద ఉండు. మిగతాది రేపు తెచ్చివచ్చి గిత్తను తోలుకుపోతాను," అంటూ సుబ్బడి చేతిలో వదిలూపాయలు పెట్టాడు.

సుబ్బడి గిత్తకు బేరం కుదిరిందని సోమయ్యకు తెలియ వచ్చింది. మర్నాడు అతను నూరు రూపాయలూ తీసుకుని సుబ్బడి యింటికి వచ్చి, "ఇదుగో, నిన్న మనం అనుకున్న మాట ప్రకారం నూరు రూపాయలూ తీసుకువచ్చాను. గిత్తను ఇచ్చేయ్యి," అన్నాడు.

సుబ్బడు అతనితో, "తమకు ధర నచ్చలేదని నిన్న పాపన్నగారు నాతో అన్నారు.

అందుచేత గిత్తను రామయ్యగారికి అమ్మటానికి ఒప్పకుని వదిలూపాయలు బయనా కూడా పుచ్చుకున్నాను," అన్నాడు.

"అదేంమాట? ఒక చెంప బేరం నలుగురూండగానే గిత్తను నువ్వు రామయ్య కెలా అమ్మావు? ఇది పరువైన పనేనా? నువ్వు ధర చెప్పగానే సరేనని నీ దోసిట్లో డబ్బు పోస్తే బేరానికి ఒప్పకున్నట్టూ, లేకపోతే నేను బేరం మానుకున్నట్టూనా? నాకు నీ గిత్త అక్కర్లేదని నీతో చెప్పానా?" అని సోమయ్య చిందులు తొక్కాడు.

"నాకు మాత్రం ఏం తెలుసు, బాబూ? మీరూ పాపన్నగారూ అవతలికి వెళ్ళి ఏదో

మాట్లాడుకున్నారు. మీరటునుంచి అటె వెళ్ళి పోయారు. పాపన్నగారు తెరిగి వచ్చి, మీకు ధర నచ్చలేదని చెప్పారు. మీకు ధర నచ్చుతుందని, కొంటానని మళ్ళీ వస్తారని నేను కలగంటానా? మీరే చెప్పండి?" అన్నాడు సుబ్బుడు.

"ఏదీ, ఆ పాపన్న?" అని సోమయ్య అంటుండగానే రామయ్య పాపన్నను వెంట బెట్టుకుని రానే వచ్చాడు.

"నేను గిత్త బేరం వదులుకున్నట్టు సుబ్బుడితో చెప్పావుట? ఇదుగో, సోమ్ము తెచ్చాను. గిత్తను నాకు ఇప్పించు," అన్నాడు సోమయ్య పాపన్నతో.

"నన్ను తిట్ట వెళ్ళి పోయావు. అలోచిస్తున్నట్టు మాట మాత్రం చెప్పలేదు. బేరం సలుగుతున్నదని నేనెలా అనుకోను? కొనేవాడి లాగా ప్రవర్తించినవాడు రామయ్య; గిత్తను చూశాడు, ధర తెలుసుకున్నాడు. దగ్గర ఉన్నది బయ్యానా ఇచ్చాడు. అటువంటి వాడి కోసం వదిలి రోజు లాగుమన్నా అర్థం ఉంది. నీ బేరమంటిది నేనెక్కడా చూడలేదు. ధర జాప్తి అన్నవాడివి మరొక మాట చెప్పకపోతివి. ఆ ధరకే తీసుకోవటానికి ఇవాళ సిద్ధమైన వాడివి, మళ్ళీ వస్తానని నిన్న మాట మాత్రం అనకపోతివి," అన్నాడు పాపన్న.

"సరే, అది నా తప్పే. బేరం ఇంకా పూర్తికాలేదుగా. ఇంకో వదిలి రూపాయలు జాప్తి ఇస్తాను. గిత్తను నాకే ఖరారు చేయించు," అన్నాడు సోమయ్య పాపన్నతో.

రామయ్య మండిపడ్డాడు. అతను పాపన్నతో, "పాపన్నా, ఇదా సువ్వాడే నాటకం? మా ఇద్దరికీ మధ్య పాటపెట్టి ఇద్దరినీ కీవరం చేస్తావా?" అన్నాడు.

"అదా సంగతి?" అన్నాడు సోమయ్య.

"బాబూ, నా గిత్తను మీలో ఎవరికి అమ్మును. రామయ్య, బాబుగారూ? నిష్కారంగా పాపన్నగారి మీద నింద ఎందుకు

వేస్తారు? మీరిచ్చిన పది రూపాయలూ మీరు పుచ్చుకుని, మీదారిన మీరు వెళ్ళండి," అంటూ ఇంట్లో నుంచి పది రూపాయలూ తెచ్చి రామయ్య కిచ్చేశాడు.

సోమయ్య, రామయ్య పాపన్నను కొర కొర చూసి వెళ్ళి పోయారు.

అంతలోనే మల్లి అడాపుడిగా వచ్చి, "నాన్నా, నాన్నా! ఎవరో అబ్బాయి పరి గెత్తుకుంటూ వచ్చి మన గడ్డ పాకలో దూరాడు. ఎవరైనా వచ్చి అడిగితే చెప్ప వద్దని బతిమాలాడు," అన్నది.

మరుక్షణమే ఒక మనిషి వచ్చి, పాపన్నను చూసి, "ఏమండీ, ఇటుగా

మావాడుగాని వచ్చాడా? మీరేమన్నా చూశారా?" అని అడిగాడు.

"వాడేం చేశాడు? ఎందుకు పారి పోయాడు?" అన్నాడు పాపన్న.

"నా కొడుకండీ. వట్టిచపట. ఇంటి నుంచి ఎవరికీ తెలియకుండా డబ్బు తీసుకుని బయలుదేరాడు. వాణ్ణి తరుము కుంటూ వస్తున్నాను," అన్నాడా మనిషి.

ఇంతలోనే సుబ్బుడు గడ్డపాక లోకి పోయి, ఒక కుర్రాణ్ణి చెయ్యిపట్టుకుని తీసుకొచ్చాడు.

వాడి పేరు మారన్న. వాడి తండ్రి కూలి చేసుకుని బతికే మనిషి. మారన్న ఏ వసీ

చెయ్యక జాలాయిగా తిరుగుతాడు. దమ్మిడి సంపాదించలేని వెధవకు పెళ్ళిమీద మనసు పోయింది. పెళ్ళి చేసినా, తన పోట్ల పోసుకోలేని వాడు పెళ్ళాన్ని కూడా ఎలా పోషిస్తాడు? అందుకని తండ్రి వాణ్ణి నానా తిట్లూ తిట్టి, అవమానించాడు. వాడికి అఖి మానం వచ్చి, "నేనూ సంపాదించగలను డబ్బు. ఈ నాటినుంచీ నన్ను సువ్వేమీ పోషించనవసరం లేదు," అని తండ్రి దగ్గర వీరాలు పలికి, ఇంట్లో దాచి ఉంచు కున్న కొద్ది డబ్బూ దొంగిలించి, ఇంటి నుంచి పారిపోయి వచ్చాడు.

పాపన్న మారన్నను పరీక్షగా చూశాడు. కుర్రాడు బాగానే వున్నాడు. పొరువం గల వాడే. పరువుగా బతికే అవకాశం దొరికితే బాగువడవచ్చు.

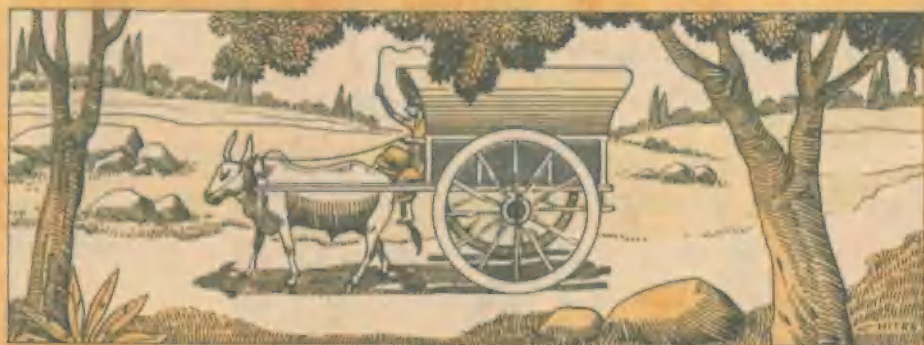
పాపన్న సుబ్బుణ్ణి అవతలికి తీసుకు పోయి, "వీడికి నీ కూతుర్ని ఇచ్చి చేస్తే ఎలా ఉంటుందంటావు?" అన్నాడు.

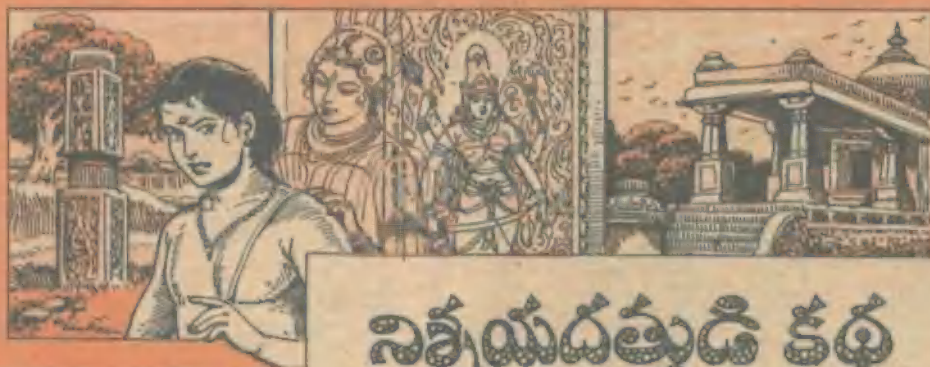
"వాడు పెళ్ళాన్ని ఎలా పోషిస్తాడంటి?" అన్నాడు సుబ్బుడు.

"దానికో ఉపాయం చేద్దాం. పెళ్ళి కాసుకగా నే నొక ఒంటెడ్లు బండి చేయించి ఇస్తాను. గిత్త ఉండనే ఉన్నది. బండి తోలుకుని వాడు నాలుగు డబ్బులు స్వతంత్రంగా సంపాదించుకుంటాడు. అదే వాడికి సువ్వచ్చే పరదక్షిణ అనుకో. పెళ్ళికి పైఖర్చు కింద పదే, పరకో కావాలంటే నేనే సద్దుతాను," అన్నాడు పాపన్న.

సుబ్బుడికి ఈ ఆలోచన చాలా బాగున్నట్టు తోచింది. మారన్న తండ్రికి కూడా, తన కొడుకు ఒడ్డెక్కటాని కింతకన్న మంచి మార్గం ఉండ దనిపించింది. మారన్నకూ, మల్లికి పెళ్ళి జరిగింది. పాపన్న వధువుకు బండి చదివించాడు. మారన్న బండి తోలటం నేర్చుకున్నాడు.

తాను పెంచి పెద్దచేసిన గిత్త తన వెంటే ఉన్నందుకు మల్లి మహాసంతోషించింది.

నిశ్చయదత్తుడి కథ

ఉజ్జయిని నగరంలో నిశ్చయదత్తు డనే వైశ్యయువకు డుండేవాడు. అతను బాదంలో అరితేరినవాడు; బాదంలో డబ్బు గెలిచి, బ్రాహ్మణులకూ, వీడసాదలకూ, అనాదులకూ దానాలు చేసేవాడు. అతను రోజూ సిప్రాసదికి వెళ్ళి, అందులో స్నానం చేసి, మహాకాలుడి అలయానికి వెళ్ళి పూజ చేసి, ఆ వక్కనే ఉన్న శ్మశానంలోకి వెళ్ళి, ఒంటికంతకూ గంధపు పూత పూసుకుని, అక్కడ వున్న రాతిస్తంభానికి ఇంత గంధం పట్టించి, దానికి తన వీపు రుద్దుకునేవాడు.

ఒకనాడు ఎవరో శిల్పి ఆ శ్మశానం మీదుగా పోతూ, ఆ రాతిస్తంభం మీద కొంత భాగం నునుపెక్కి ఉండటం చూసి, ఆ భాగాన గారీ విగ్రహాన్ని చెక్కి తన దారిన తాను వెళ్ళాడు. తరవాత కాస్సేపటికి ఒక విద్యాధరి మహాకాలుణ్ణి అరాధించటానికి అక్కడికి వచ్చి, స్తంభం మీద చెక్కి

ఉన్న గారీ విగ్రహాన్ని చూసి, అందులో గారీ ఉంటుందనుకుని, తాను కూడా అదృశ్యంగా ఆ స్తంభంలో ప్రవేశించి విక్రాంతి తీసుకోసాగింది.

ఇంతలో నిశ్చయదత్తుడు తన దినచర్య అంతా పూర్తి చేసుకుని, వీపుకు గంధం పట్టించుకోవటానికి స్తంభం దగ్గరికి వచ్చి, తాను రోజూ గంధం అంటించే చోట గారీ బొమ్మ చెక్కి ఉండటం చూసి చాలా అశ్చర్యపడి, ఆ స్తంభానికి మరొక సక్కన గంధం పట్టించి, దానికి తన వీపు వేసి రుద్దుకోసాగాడు.

స్తంభంలో విక్రాంతి తీసుకుంటున్న విద్యాధరి ఇది చూసి, "ఇంత అందమైన యువకుడు! ఇతని వీపుకు గంధం పూసే వాళ్ళు కూడా లేరా, పాపం?" అనుకుని, తన చెయ్యి స్తంభంలో నుంచి బయటికి దాచి, అతని వీపున గంధం రాయ నారం

ధించింది. అమె చేతి స్పర్శకూ, చేతిగాజుల గలగలకూ ఒళ్ళు పులకరించి, నిశ్చయ దత్తుడు చచ్చిన అమె చేతిని గట్టిగా పట్టుకున్నాడు.

"అయ్యా, నేను నీ కేం ద్రోహం చేశాను? నా చెయ్యి విడిచిపెట్టు," అన్నది విద్యాధరి స్తంభంలో నుంచి.

"నా ఎదట ప్రత్యక్షమై, నువ్వు ఎవతెవో చెబితే గాని నీ చెయ్యి వదలను," అన్నాడు నిశ్చయదత్తుడు.

విద్యాధరి స్తంభంలో నుంచి బయటికి వచ్చి, అతని కెదురుగా కూర్చుని తన వృత్తాంతం ఇలా చెప్పింది:

ఒక హిమాలయ శిఖరాన పుష్కరావతి అనే నగరానికి వింధ్యవరు డనే విద్యాధర రాజున్నాడు. ఈమె అతని కూతురు. పేరు అనురాగవర. అమె మహాకాలుణ్ణి అర్పించ బాని కని వచ్చి, ఈ స్తంభలో విక్రాంతి తీసుకుంటూ, నిశ్చయదత్తుణ్ణి చూడగానే అతన్ని ప్రేమించింది. అందుకే అమె అతని విపుకు గంధం పూసింది.

అమె ఈ మాట చెప్పి, ఇక వెళ్ళివస్తా నన్నది నిశ్చయదత్తుడితో.

"దుర్ఘర్షురాలా, ఏమిటా మాటలు? నా హృదయం అవహరించి, దాన్ని నాకు తెరిగి ఇవ్వకుండా, ఎలా వెళ్ళిపోతావు?" అన్నాడు నిశ్చయదత్తుడు.

"నువ్వు మా నగరానికి వచ్చినట్టుయితే నీకు భార్య నవుతాను. నీకు అక్కడికి రావాలన్న పట్టుదలే వుండాలి గాని, దారి తెలియకపోదు," అంటూ అమె అకాశం లోకి ఎగిరి, అతని కేసి ప్రేమగా చూస్తూ వెళ్ళిపోయింది.

అనురాగవరను మరిచిపోవటం సాధ్యం కాదనీ, ఎంత దుస్సాధ్యమైనా తాను పుష్కరావతి నగరానికి పోవలసిందేననీ, ఈ ప్రయత్నం చెయ్యకుండా ఉండేకన్న ప్రయత్నంలో మరణించినా మేలేననీ,

నిశ్చయదత్తుడు నిశ్చయించుకుని, ఆ రోజే ఉత్తర దిక్కుగా హిమాలయాని కేసి బయలుదేరాడు.

దారిలో అతనికి మరిముగ్గురు వైశ్య యువకులు తారసిల్లారు. వాళ్ళు కూడా ఉత్తర దిక్కుగానే వెళుతుండటంచేత నలుగురూ కలిసే ప్రయాణం చేశారు. వారు కొంత దూరం వెళ్ళాక తాజికులనే జాతి వాళ్ళుండే దేశం వచ్చింది. అక్కడ కొందరు తాజికులు ఈ నలుగురినీ పట్టుకుని, ధనవంతుడైన ఒక తాజికుకు వాళ్ళను అమ్మేశారు.

ఆ ధనికుడు తన మనుషుల వెంట ఆ నలుగురు బానిసలనూ తమ రాజుండే చోటికి నజరానాగా పంపాడు.

వాళ్ళందరూ తాజికురాజుధాని చేరే సమయానికే అక్కడుండే రాజు చనిపోవటం తటస్థించింది. అందుచేత తాజికు ధనికుడి మనుషులు చనిపోయిన రాజుకొడుకుతో, "మా యజమాని ఈ బానిసలను తమ తండ్రిగారి కోసం కొని నజరు పంపారు. అందుచేత వీరిని మీరే స్వీకరించండి," అని చెప్పి, నిశ్చయదత్తుణ్ణి, అతని ముగ్గురు సహచరులనూ చనిపోయినవాడి కొడుకు పరంచేశారు.

"మా తండ్రిని పాతిపెట్టేటప్పుడు ఆయన కళ్ళెబరంతో బాటు ఈ నలుగురినీ సహాధి చేద్దాం. ఈ రాత్రికి వీరిని కట్టి, ఖైదులో ఉంచండి," అన్నాడు రాజుకొడుకు తన భటులతో.

భటులు ఆ నలుగురినీ బంధించి, ఒక గుడిసెలో ఉంచారు. తన వెంట ఉన్న ముగ్గురూ మరణభయంతో తల్లిడిల్లి పోతూ ఉండటం చూసి నిశ్చయదత్తుడు, "భయపడి వణకటం చేత అపదలు తప్పతాయా? చావవలసి వచ్చినా ధైర్యంగా చావండి. లేదా, అందరినీ కాపాడే ఆ మహాదుర్గను భక్తితో ధ్యానించండి," అంటూ తాను మహా

దేవిని ధ్యానించి పడుకుని నిశ్చింతగా నిద్రపోయాడు.

అతనికి కలలో దేవి కనిపించి, "నాయన లారా, ఇక నిద్రలేవండి. మీ బంధాలు విడిపించాను. తప్పించుకుని పారిపోండి," అని చెప్పింది.

నలుగురూ ఈ మాటలు విని ఒక్కసారిగా లేచి కూర్చుని, తమ కట్టు నిజంగానే ఉండి ఉండటం చూసి పరమానందం చెందారు. ఇంకా కొంత రాత్రి ఉన్నది. వాళ్ళు అ చీకటిలో తామున్న గుడిసె నుండి బయలుదేరి తెల్లవారు జాముకు చాలా దూరం వెళ్ళారు.

నిశ్చయదత్తుడు ఇంకా ఉత్తరానికి ప్రయాణం చేస్తున్నాడు. కాని అతని అనుచరులు, "ఇటు పోయిన కొద్దీ మైచ్చుల వల్ల ప్రమాదం జాన్తి. ఇప్పటికే ఒక గండం గడిచింది. మేము దక్షిణంగా తిరిగి వెళ్ళి పోతాము," అన్నారు.

"నరే, మీ ఇష్టం," అని వారి వద్ద సెలవు పుచ్చుకుని, నిశ్చయదత్తుడు మాత్రం అనురాగపరసు చేరటమే తన లక్ష్యంగా పెట్టుకుని, ఉత్తరానికి నడక సాగించాడు.

వితస్తానది తీరాన్ని చేరే సరికి అతనికి నలుగురు శాక్తేయులు తటస్థపడ్డారు. అందరూ కలిసి వితస్తానదిని దాటి, సూర్యాస్తమయం వేళ భోజనాలు చేసుకుని, ముందుకు సాగి, ఒక అరణ్యం ప్రవేశించారు.

ఆ సమయంలో కొందరు కట్టెలు కొట్టే వాళ్ళు అరణ్యంలో నుంచి తిరిగి వస్తూ ఎదురుపడి, "ఎక్కడికిలా పోతున్నారు? చీకటిపడబోతున్నది. దరిదాపుల్లో మీకు గ్రామ మేమీ తగలదు. ఈ అరణ్యంలో ఒక పాడుపడిన శివాలయం మాత్రం ఉన్నది. కాని ఈ రాత్రి మీరు అందులో కూడా గడవలేరు. ఎందుచేతనంటే, ఈ అరణ్యంలో శృంగేశ్వారిని అనే యక్షిణి

ఒకతే ఉన్నది. అది కనిపించిన మనిషికెల్లా కొమ్ములు మొలిపించి, పశువునుగా మార్చి, తినేస్తుంది," అని చెప్పారు.

అయితే శాస్త్రేయులు ఈ హెచ్చరికను లక్ష్యపెట్టక, నిశ్చయదత్తుడితో, "మనం ఎప్పుడూ శృకానాలలోనే ఉంటూ ఉంటాం. అలాటి యక్షిణిలను ఎన్నింటినో చూశాం. ఈ పాడు యక్షిణికి మనం భయపడం," అని శివాలయానికి దారి తీశారు. నిశ్చయ దత్తుడు ఆభ్యంతరం చెప్పక వారితో పాటు వెళ్ళాడు.

శివాలయంలో శాస్త్రేయులు బూడిదతో పెద్ద మండలిం తయారు చేసి, 'అందులో

ప్రవేశించి దాని మధ్య పెద్ద అగ్ని రగిల్చి, అందులో ఎండుపుల్లలు వేస్తూ మంత్రాలు చదవసాగారు.

కొంత రాత్రి గడిచేసరికి కంకాళిన్నరి వాయిస్తూ, శృంగేత్పాదిని అనే యక్షిణి అక్కడికి రానే వచ్చింది. అది మండలానికి ఎడంగానే ఉండి, సృత్యం చేస్తూ ఒక శాస్త్రేయుడి కేసి తీక్షణంగా చూస్తూ, కొమ్ములు మొలిపించే మంత్రం చదివింది. దాని ఫలితంగా ఆ శాస్త్రేయుడి నెత్తిన కొమ్ములు మొలుచుకొచ్చాయి.

శాస్త్రేయుడు లేచి పారవశ్యంతో పాటలు పాడుతూ, సృత్యం చేస్తూ, వెళ్ళి అగ్నిలో

వడిపోయాడు. యక్షిణి వాణ్ణి నిప్పుల్లో నుంచి లాగి తినేసింది.

ఇదేవిధంగా యక్షిణి ఒకరి తరవాత ఒకరుగా మిగిలిన ముగ్గురు శక్తేయులకూ కొమ్ములు మొలిపించి, వారు నృత్యం చేస్తూ నిప్పులో పడి కాలినాక, వారిని తీసుకుని తిన్నది. ఒక్కసారిగా నలుగురిని తిన్న దేమో, యక్షిణికి కొంచెం మైకం లాంటిది వచ్చి, అది తన కంకాళిన్నరిని క్షణం పాటు నేల మీద పెట్టింది.

మరుక్షణమే నిశ్చయదత్తుడు ఒక్క దూకున యక్షిణి వద్దకు వచ్చి ఆ కంకాళి కిన్నరిని తీసుకున్నాడు. కొమ్ములు మొలిపించే మంత్రం వాలుగుసార్లు విని ఉండటంచేత అతని కది కంఠస్థమయింది. అతను యక్షిణి కేసి తదేకదృష్టితో చూస్తూ, ఆ మంత్రాన్ని పఠించసాగాడు.

యక్షిణి నెత్తిన కొమ్ములు మొలవ సాగాయి. అది బెదిరిపోయి, నిశ్చయదత్తుడి

కాళ్ళ మీద పడి, "మహానుభావా! మంత్రం చదవకు. ఆడదాన్ని. కనికరించు. రక్షించు. నేను నీ కేంకాలంటే అది చేసిపెడతాను. నిన్ను అనురాగపర ఉండే చోటికి చేర్చ మన్నా చేర్చుతాను," అన్నది.

యక్షిణి అన్న అబురు మాట వింటూనే నిశ్చయదత్తుడు మంత్ర వ్రతనం మానేసి, మంత్రాన్ని ఉపసంహరించాడు.

యక్షిణి అతన్ని తన విప్రున ఎక్కించు కుని, అకాకానికి ఎగిరి తెల్లవారే లోపల అతన్ని పుష్కరావతికి చేర్చింది.

అనురాగపర తన ప్రియుడు వస్తున్న సంగతి దివ్యశక్తుల సహాయంతో ముందు గానే తెలుసుకుని, తండ్రి ఇంటి నుంచి బయలుదేరి అతనికి ఎదురు వచ్చి, ఇంటికి తీసుకుపోయింది.

తరవాత అనురాగపరను పెళ్ళాడి నిశ్చయదత్తుడు పుష్కరావతి నగరంలోనే ఉండిపోయాడు.

కోతిపనులు

ఒక గ్రామంలో ఒక ముసలివాడుండేవాడు. ఒకనాడు వాడు తన భార్య ఇచ్చిన అటుకులు మూట కట్టుకుని, కొండ మీద గడ్డి కోయబోయాడు. అక్కడ వాడు తన అటుకుల మూటను ఒక చెట్టుకొమ్మకు వేళ్ళాడగట్టి, గడ్డి కోయ నారంభించాడు. వాడు కొంతసేపు గడ్డి కోసి, అలుపు తీరటానికి కూర్చుని ఉండగా ఎక్కడి నుంచో కోతులు మందగా వచ్చి, చెట్టుకొమ్మన వేళ్ళాడే మూట నుంచి అటుకులు తీసుకుని తినేశాయి.

ముసలివాడు ఇదంతా చూస్తూ, ఘటాపలుకూ లేకుండా, కదలక మెదలక కూర్చున్నాడు. కోతులు వాణ్ణి చూసి ఏదో విగ్రహమనుకుని, కొంతసేపు రిచకిచలాడాయి. తరవాత కూడబలుక్కున్నట్టుగా అవి అన్ని ముసలివాడి వద్దకు వచ్చి, వాణ్ణి ఎత్తుకుని, కొంత దూరంలో ఉండే పాడు

బడిన గుడికి తీసుకుపోయి, దాని మెట్ల మీద కూర్చోబెట్టాయి.

తరవాత అవి వెళ్ళిపోయి కొంతసేపటికి గుప్పిళ్ళతో డబ్బులు తెచ్చి ముసలివాడి ముందు వెదజల్లి, తమ దారిన కాము వెళ్ళిపోయాయి.

అంతసేపూ ముసలివాడు కళ్ళు మూసుకుని కదలకుండా కూర్చున్నాడు. ఆ గుడిలో ఉండే విగ్రహానికి దారే పాయ్యేవాళ్ళు చిల్లరడబ్బులు వెయ్యటం ఆ కోతులు చూసి ఉండాలి. ఆ డబ్బులను అవి తీసుకుపోయి, ఎక్కడో భద్రంగా దాచి, వాటిని ముసలివాడికి ఇచ్చేశాయి.

కోతులు వెళ్ళిపోయారా ముసలివాడు కోతిబుద్ధులను చూసి నవ్వుకున్నాడు. ఏమైనా ఆ రోజు తన అదృష్టం బాగుందనుకుని, వాడు ఆ డబ్బులన్నీ జాగ్రత్తగా ఏరుకుని, దారిలో తనకూ తన భార్యకూ

కొత్తబట్టలు కొని, అంటికి వెళ్ళి, మిగిలిన డబ్బు భార్యకిచ్చి, చక్కగా పెండివంట చేయించుకు తిన్నాడు.

వాళ్ళు భోజనం చేస్తుండగా పొరుగు నున్న ముసలిమ్మ వచ్చి, "ఏమిటి విశేషం? ఇద్దరూ కొత్తబట్టలు కట్టుకుని పండగ చేసుకుంటున్నారు!" అని ఆశ్చర్య పడుతూ అడిగింది.

ముసలివాడి భార్య ఆ ముసలిదానికి కూడా పెండివంటలు పెట్టి, కోతులకథ అంతా చెప్పింది.

ఆ ముసలిది అంతా విని, అదరాబాదరా అంటికి వెళ్ళి, తన మొగుడితో కోతుల సమాచారం చెప్పి, "నువ్వు కూడా వెళ్ళి కోతు లిచ్చే డబ్బులు తెరాదా?" అన్నది. ముసలిదాని భర్త నరే నన్నాడు.

మర్నాడు ముసలిది తన మొగుడికి అటుకులు మూటకట్టి ఇచ్చింది. వాడా మూటను తీసుకుని బీడు మీదికి వెళ్ళి,

అటుకుల మూటను ఒక చెట్టుకొమ్మకు తగిలించి, బీడు మధ్య నిశ్చలంగా విగ్రహం లాగా కూర్చున్నాడు.

కొంత సేపటికి కోతులు వచ్చాయి. అటు కులు తినేశాయి. విగ్రహం లాగా కూర్చుని ఉన్న ముసలిదాని మొగుణ్ణి నమిపించి ఎత్తుకుని పోసాగాయి.

ముసలిదాని మొగుడికి వాటి చేష్టలకు నవ్వొచ్చింది. వాడు వకపకా నవ్వుటమే గాక, కళ్ళు తెరిచి చూశాడు. అది చూసి కోతులకు పట్టరాని కోపం వచ్చింది. అవి వాణ్ణి కింద పారేసి, నెత్తిన చాలాసార్లు మొట్టి, జుట్టు బాగా పీకి, ఒళ్ళు రక్కి, గింతుతూ వెళ్ళిపోయాయి.

చావు తప్పి కన్నులోట్ట బోయినంత పని అయి, కాళ్ళిడ్చుకుంటూ తన భర్త అంటికి చేరేసరికి ముసలిది తమ పాత బట్ట లన్నీ తగలబెట్టేసి, తన భర్త కొత్తబట్టలు కొనుక్కొస్తాడని ఎదురు చూస్తున్నది!

శంఖధ్వని

ఆరావళి వర్షత ప్రాంతంలో శంఖచూడ మనే అందమైన సంస్థానం ఉండేది. దాన్ని రాజపుత్ర వంశపు రాజులు పాలించేవారు. అక్కడి కోట బురుజు మీద చిన్న శివాలయమూ, అందులో శివలింగానికి ఎదురుగా ఒక పెద్ద శంఖమూ ఉండేవి. ఆ శంఖం సంస్థానాధిపతి ఊదితేనే మోగేదని, దానికి వారసులు గానివారు ఎంత ప్రయత్నించినా దాని నుంచి ఎలాటి ధ్వని వచ్చేదీ కాదని ఒక ప్రతీతి ఉండేది.

ఉత్తరదేశంలో హిందువులకూ, ముసల్మానులకూ యుద్ధాలు జరుగుతున్న కాలంలో శంఖచూడ సంస్థానాధిపతి అయిన రణసింహుడు రాజపుత్ర వీరులతో చేరి తాను కూడా యుద్ధం చేయ నిశ్చయించాడు. అతను తన తమ్ముడైన కృపాణసింహుణ్ణి కూడా వెంట తీసుకుని బయలుదేరాడు. వారి సైన్యాలు కోట గోడల వెలవల ప్రయా

ణానికి నిద్రిస్తూ ఉన్నాయి. అన్నదమ్ముల ఆశ్వాలు కోట ద్వారం వద్ద ఆయత్తంగా ఉన్నాయి. ఆ సమయంలో రణసింహుడు తన తమ్ముణ్ణి వెంట బెట్టుకుని, మెట్లెక్కి కోట బురుజుమీదికి వెళ్ళాడు; శివాలయంలో శివలింగం ముందు మోకరించి నమస్కారం చేశాడు; లేచి నిలబడి శంఖాన్ని ఎత్తి పూరించాడు. శంఖం నుంచి అద్భుతమైన ధ్వని బయలుదేరి, గాలిలో నాలుగు వైపులకూ ప్రసరించి, సంస్థానంలో ఉన్న ప్రతి ప్రాణికి వినిపించి, పులకరింతులు లేపింది.

రణసింహుడు శంఖం ఊదటం చాలించి, దాన్ని యథాస్థానంలో ఉంచుతూ తన తమ్ముడైన కృపాణసింహుడితో, "తమ్ముడా, నేను యుద్ధంలో చనిపోవటం జరిగినట్లయితే నువ్వు ఇక్కడికి తిరిగి వచ్చి, ఈ శంఖాన్ని పూరించి ఊది, ఈ రాజ్యాన్ని యథేచ్ఛగా ఏలుకో," అన్నాడు.

కృపాణసింహుడు చుట్టూ కలయ జూశాడు. ఆ కోట బురుజుపై నుంచి చూస్తే అనేక అమడల దూరం స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. కనుచూపు మేరవరకూ చక్కని కొండలూ, లోయలూ, అందమైన ఆడవులూ, చిన్నచిన్న సరస్సులూ—అంత అందమైన ప్రదేశం భూమిపైన ఎక్కడా ఉండదనిపించింది కృపాణసింహుడికి.

అన్నదమ్ములిద్దరూ బురుజు దిగివచ్చి, గుర్రాలనెక్కి, తమ బలంతో, ఉదయపుర మార్గంవట్టి బయలుదేరారు.

కృపాణసింహుడు ముసల్మానులతో జరగబోయే యుద్ధం గురించి ఆలోచిం

చడం లేదు, శంఖచూడానికి తానే అధిపతి అయితే ఎంత బాగుంటుందా అని ఆలోచిస్తున్నాడు. అందుకు ఒకటే అడ్డం—తన అన్న ప్రాణం. రణసింహుడు మహాశూరుడు. అతను యుద్ధరంగం నుంచి ప్రాణాలతో పారిపోయి రాడు. ముసల్మాను సేనల బలం జాస్తేగా ఉన్న పక్షంలో అతను చచ్చేమాటే విజయం. కాని కృపాణసింహుడికి తన అన్న చావు రూఢి చేసుకోవాలని ఉన్నది. అతనికి ముసల్మానులతో పోరాడాలని లేదు; అన్న రమ్మంటే విధిలేక బయలుదేరాడు. అన్న ఏ క్షణాన చచ్చిపోతే ఆ క్షణాన తాను తన రాజ్యానికి తిరిగి వచ్చి, పట్టం కట్టుకోవచ్చు. తన అన్న చావాలంటే అదొక పెద్దపని ఏమీ కాదు, ఏ రాత్రిపూటనో తానే చంపెయ్యవచ్చు. కాని అందువల్ల తాను అనుమానానికి గురి అయి తీరుతాడు. డబ్బు అశమావితే అవని చేసిపెట్టే హినులు సామాన్య సైనికులలో ఉండకపోరు.

అలాటివాళ్ళు ముగ్గురు కృపాణసింహుడికి తన సైనికులలోనే దొరికారు. అతను వాళ్ళకు డబ్బిచ్చి, తన అన్నను మంచి అవకాశం చూసి చంపమనీ, అతని శవాన్ని మాయం చెయ్యమనీ ఆజ్ఞాపించాడు. తరవాత కొద్ది రోజులకు రాజపుత్ర సేనలు

యమునానది ప్రాంతాల శివరం వేసి అన్న నమయంలో ఒకనాటి రాత్రి హంతకులు కృపాణసింహుడి వద్దకు వచ్చి, తమ పని పూర్తిచేశామని చెప్పారు.

"రాజువారు గుడారంలో నిద్రపోతుం డగా ఆయనను పొడిచేసి, కళేబరాన్ని తీసుకుపోయి యమునానదిలో గిరవాటు వేశాం," అని వాళ్ళు కృపాణసింహుడికి తెలియజేశారు. కృపాణసింహుడు వాళ్ళకు మరీ కొంత డబ్బిచ్చి పంపేశాడు.

మర్నాడు రణసింహుణ్ణి గురించి శివరంలో అందోళన బయలుదేరింది. ఆయన తన డేరాలో లేడు. ఆయన పడు

కున్న వక్క అంతా నెత్తురుమయం. రణ సింహుడు హత్య అయినట్టు అందరికీ తెలిసి పోగానే కృపాణసింహుడు చాలా అందోళన పడుతున్నట్టు నటస్తూ సేనాపతుల వద్దకు వెళ్ళి, "నేను మా సేనలతో మా సంస్థానానికి తిరిగి వెళ్ళిపోవటానికి అనుమతి అవ్వండి. లేకపోతే ఆరాజక పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది," అని చెప్పి వారి అనుమతితో, తమ సైనికులను వెంటబెట్టుకుని శంఖ చూడానికి తిరిగివచ్చాడు.

రణసింహుడు పోయాడన్న వార్త విని దేశవాసులు చాలా విచారించారు. "మా అన్న అదేశానుసారం నేనే రాజ్యాధిపతికం

చేసుకుంటాను," అని తన పరివారానికి చెప్పి, కృపాణనింహుడు తన అన్నకు కాస్త్రోక్తంగా ఉత్తర క్రియలు జరిపాడు. ఆ కర్మకాండ పూర్తికాగానే అతని రాజ్యాభిషేకానికి ప్రయత్నాలు ఆరంభమయ్యాయి.

తిరిగి వచ్చినది మొదలు ప్రతి రోజు కిచ్చడికి దణ్ణం పెట్టుకునే మిషమీద కృపాణనింహుడు ఒంటరిగా మరుజు మీదికి ఎక్కి, శంఖాన్ని పూరించడానికి ప్రయత్నం చేస్తూనే ఉన్నాడు, కాని అందులోనుంచి గాలి తప్ప ఎలాటి నాదమూ రాలేదు. అందుచేత అతను ఆ శంఖం గురించి ఎవరితోనూ ఏమీ అనలేదు. రాజ్యాభిషేకం చేసుకోబోయే

ముందు అతను శంఖంపూరించ వలసి ఉంటుందని రాజపురోహితుడు నూచనగా అన్నాడు. కాని అది చాలా పాత ఆచారమని కృపాణనింహుడు తేల్చి పారేశాడు. అతను నిజంగా రాజ్యానికి వారనుడే గనక, శంఖంపూరించటం గురించి ఎవరూ పెద్దగా పట్టించుకోలేదు.

పట్టాభిషేక మహోత్సవదినం వచ్చింది. అభిషేకం మహానైభవంగా జరిగింది. బ్రహ్మాండమైన ఊరేగింపు, వింతలూ, వినోదాలూ, ఆటలూ, పాటలూ, సంతర్పణలూ చక్కగా జరిగాయి. ఆ రాత్రి సంతాన ప్రముఖులూ, అహ్వనితులూ విందు భోజనాలకు కూర్చున్నారు. కృపాణనింహుడి అనందానికి మేరలేదు.

అంతలో శంఖాధ్వని వినవచ్చింది. ఒక్కసారిగా విందు సద్దడి అంతా మాటు మణిగింది. అందరూ వింతగా శంఖాధ్వని అలకించారు.

కృపాణనింహుడి శరీరంలోని రక్తమంతా ఒక్కసారిగా కదులు కట్టిపోయింది.

"మహారాజుగారే!" అన్నా రెవరో. ఎవరికి ఆ విషయం సందేహం కలగలేదు. వాళ్ళు కొత్త రాజానూ, పట్టాభిషేకోత్సవాన్ని మరిచి, భోజనాల ముందు నుంచి

లేచి బయటికి పరిగెత్తారు. కోట బురుజు మీద నిలబడి, శంఖాన్ని తడేకంగా ఉడు తున్న రణసింహుణ్ణి చూసి గుర్తించారు.

రణసింహుడు బురుజు నుంచి దిగివచ్చి తన పరివారాన్ని కలుసుకుని, "అవును, నే నే! చావలేదు! ఇంకా బతికే ఉన్నాను! నన్ను చంపటానికి ప్రయత్నించిన వాళ్ళు నన్ను నదిలో పారెయ్యటం మేలయింది. నాకు చల్లని నీటివల్ల త్వరగా స్పృహ తెలిసింది. సమయానికి కొందరు కోయవాళ్ళు నన్ను రక్షించి, మూలికలతో చికిత్స చేశారు. హంతకులను కూడా. నేను చులకనగానే పట్టుకోగలిగాను. నేను చచ్చా ననుకుని ఆ దౌర్భాగ్యులు తాము సంపాదించుకున్న డబ్బుతో విచ్చలవిడిగా జీవించసాగారు. వాళ్ళ ముగ్గురిని హతమార్చి పగ తీర్చు కున్నాను," అన్నాడు రణసింహుడు.

"మహారాజా, ఇంత దారుణం చేయించిన వా రెవరైఉంటారు? హంతకులకు

డబ్బుచ్చి మిమ్మల్ని హత్య చేయించే సాహసం ఎవరి కుంటుందంటారు?" అని మంత్రులడిగారు.

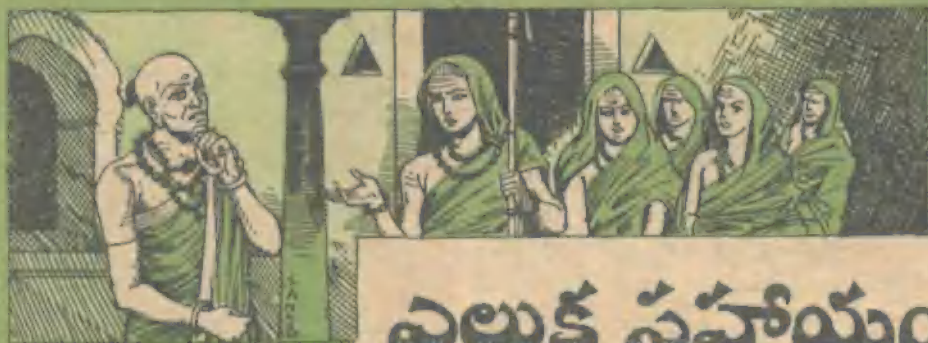
రణసింహుడు చుట్టూ కలియజూసి, తనను చూడవచ్చిన వారిలో కృపాణ సింహుడు లేకపోవటం గమనించి, "ఎవ రైతే నేం? వాడి పక్కాత్తాపమే బతికి ఉన్నంత కాలమూ వాణ్ణి దహించి శిక్షిస్తుంది. వేరే శిక్ష అనవసరం!" అన్నాడు.

అందరూ కలిసి తిరిగి భోజనశాలకు వెళ్ళారు. అక్కడ కృపాణసింహుడు లేడు. తన అన్న తిరిగి వచ్చాడని తెలియగానే తాను మరొక తోవను కోట దాటి ఎటో వెళ్ళిపోయాడు.

మర్నాడు రణసింహుడి గౌరవార్థం మరొక ఉత్సవం జరిగింది. కృపాణ సింహుడు బ్రాత్యద్రోహి అని అబాలగోపాలానికి తెలిసిపోయింది. అతని పేరు స్మరించిన వాళ్ళు లేరు.

ఎటుక సహాయం

శంకరాచార్యులవారు అద్వైత బోధ చేస్తున్న కాలంలో చిదానందస్వామి అనే సన్యాసి బ్రహ్మచారి తన శిష్యవర్గంతో సహా అద్వైత బోధలు అభ్యయనం చెయ్యాలని సంకల్పించాడు. అయితే చిదానందస్వామికి గాని, ఆయన శిష్యులవానికి గాని సంస్కృత భాష అంతగా రాదు. ఆ కారణం చేత ఆయన ఒక గ్రామానికి వెళ్లి అక్కడ ఉండే మహావండితుణ్ణి, తమ కందరికీ సంస్కృతభాష నేర్పమని అడిగాడు.

వండితుడు సంస్కృతం నేర్పటానికి తన కేమీ అభ్యంతరం లేదన్నాడు. అయితే ఆయన ధరణి చూస్తే ఎందుకో శంకిస్తున్నట్టు కనిపించాడు.

“నాకూ, నా శిష్యులకూ సంస్కృతం నేర్పడం గురించి మీకేమైనా అభ్యంతరం ఉన్నట్టుయితే చెప్పేయ్యండి,” అన్నాడు చిదానందస్వామి.

“మరే అభ్యంతరమూ లేదు. మా ప్రాంత మంతటా జామపరిస్థితి ఏర్పడి ఉన్నది. మీరంతా ఇక్కడ కనిసం ఒక సంవత్సరం పాటుండి, దీక్షగా సంస్కృత భాషాభ్యయనం చెయ్యవలసి ఉంటుంది గదా. అంత కాలంపాటు మా గ్రామస్థులు మిమ్మల్నందరినీ భిక్షితో పోషించగలరా అని నా సందేహం,” అన్నాడు వండితుడు.

“దానికేముంది? దైవేచ్ఛ ఎలా ఉంటే అలా జరుగుతుంది,” అన్నాడు స్వామి.

గ్రామానికి ఒక చివరగా ఒక చిన్న మఠం ఉన్నది. చిదానందస్వామి తన శిష్యులతో ఆ మఠం ప్రవేశించాడు. వండితుడు అక్కడికి వచ్చి స్వామికి సంస్కృత పాఠం చెప్పి వెళ్లి పోతూండేవాడు. స్వామి శిష్యులు వగటిపూట దూర గ్రామాలకు కూడా వెళ్లి దొరికిన భిక్ష తెచ్చేవారు. దాన్ని అందరూ పంచుకుని తినేవారు. రాత్రి పూట

స్వామి తన శిష్యులకు తా నా నాడు నేర్పు
కున్న పాఠం బోధ చేసేవాడు. ఇలా
చెయ్యటం చేత అధ్యయనం మరింత
చురుకుగా సాగేది.

ఇలా ఒక వారం రోజులు గడిచింది.
ఒక రాత్రి చిదానందస్వామి తన శిష్యులకు
పాఠం చెబుతూండగా ఎక్కడినుంచో ఒక
చిట్టెలుక వారి మధ్యకు ధైర్యంగా వచ్చి
ఒక ధాన్యపు గింజను స్వామి దగ్గర పెట్టి
వెళ్ళి పోయింది. మరి కొంతసేపయ్యాక
అది మళ్ళీ అక్కడికి వచ్చి మరొక ధాన్యపు
గింజను తెచ్చి స్వామి ముందుపెట్టి మళ్ళీ
వెళ్ళిపోయింది.

రెండుఘడియల కాలంలో అది ఇలా
అయిదారు సార్లు వచ్చి, ప్రతిసారి ఒక
ధాన్యపుగింజను స్వామి ముందు పెట్టి
వెళ్ళిపోయింది.

"ఇది చాలా అపూర్వం. ఇందులో దైవ
ప్రేరణ ఏదో ఉన్నది," అంటూ చిదానంద
స్వామి దీపం తీసుకుని మతం బయటికి
వచ్చి చిట్టెలుక ఎటుగా వెళుతుందో నని
చూశాడు. అఖరుసారి ధాన్యగింజను పెట్టి
వెళ్ళిపోయే చిట్టెలుక మఠానికి కొంచెం
దూరంలో ఉన్న కలుగులో నుంచి పైకి
వచ్చి చాలా దూరం నేల పైనే పరిగెత్తి,
చిట్టచివరకు మరొక కలుగులోకి దూరి

అదృశ్యమయింది. మరి దాని జాడ కనిపించలేదు. అది మా యమైన కలుగు ఎగుడుదిగుడు భూమిలో పాడుబడ్డ దిబ్బల మధ్యగా ఉన్నది.

మర్నాడు తెల్లవారగానే చిదానంద స్వామి పండితుడి వద్దకు వెళ్ళి, రాత్రి తాను చూసిన దంతా చెప్పి, "నిర్దన ప్రదేశం నుంచి ఆ ఎలుక ధాన్యపుగింజలు తీసుకు రావటం చూస్తే, ఇది పరిశోధించదగిన విషయం లాగా కనిపిస్తుంది. గ్రామాధికారితో చెప్పి నలుగురు మనుషులను నేల తవ్వటానికి మాట్లాడండి," అని సలహా ఇచ్చాడు.

పండితుడు గ్రామాధికారి వద్దకు వెళ్ళి, స్వామి తనతో అన్న విషయమంతా చెప్పాడు. గ్రామాధికారి పలుగులతోనూ పొరలతోనూ మనుషులను వెంటబెట్టుకుని మఠానికి వచ్చాడు. చిదానందస్వామి వారినందరినీ మతం వెనుక ప్రాంతానికి తీసుకు

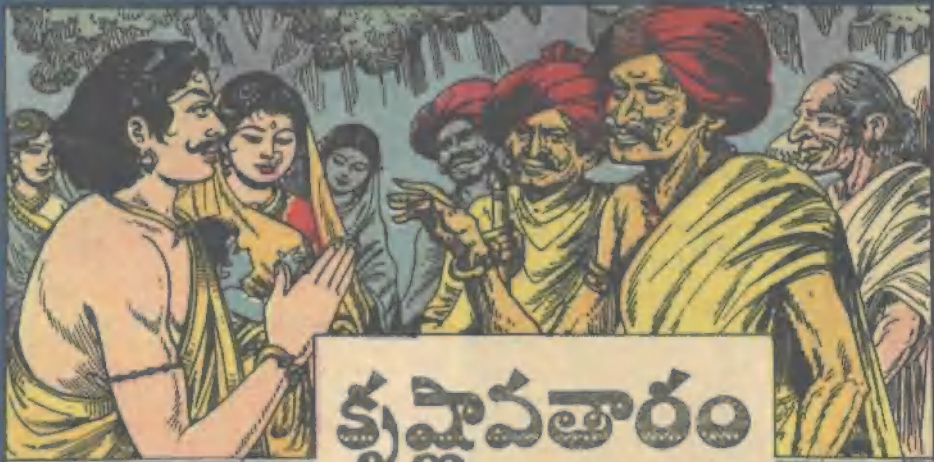
పోయి, కిందటి రాత్రి చిట్టెలుక ఏ కలుగులో తైలే దూరిందో ఆ కలుగును వాళ్ళకు చూపించి, ఆ కలుగు వెంబడి తవ్వకుంటూ పొమ్మన్నాడు.

ఒక గంటసేపు తవ్వేసరికల్లా ఒక పాడు పడిన ఇంటి శిథిలాలు భూగర్భంలో కానవచ్చాయి. అది చాలా పెద్ద భవనం అయి ఉండాలి. ఆ భవనంలో ఒక పెద్ద నేల మాళిగా, దాని నుండా అనేక పుట్ల ధాన్యమూ బయట పడ్డాయి. ధాన్యపురాకి మీద చిట్టెలుక కూర్చుని నిశ్చింతగా కడుపు నింపుకుంటున్నది.

గ్రామాధికారి అలన్యం చెయ్యకుండా ఆ ధాన్యమంతా గ్రామానికి చేరవేయించి, ఇంటింటికి అవసరమైనంత వంచిపెట్టి, మిగిలినది కొట్లలో పోయించాడు. ఆ విధంగా ఆ గ్రామం వాళ్ళకు ఆ ఏడు అకలి కరువు తీరిపోయింది. మరుసటిడు వర్షాలు బాగా పడి కరువు పరిస్థితి తొలగిపోయింది.

కృష్ణావతారం

కొళిందీ తీరాన ఒక గొప్ప గొల్లవల్లె ఉన్నది. ఆవులతోనూ, దూడలతోనూ, ఎద్దులతోనూ, రకరకాల పనులలో ముణిగి ఉన్న గోపస్థిల తోనూ, పురుషులతోనూ అక్కడ చాలా సందడిగా ఉన్నది. వసుదేవుడి ప్రేరణతో నందుడు సకుటుంబంగా ఆ వ్రేపల్లెకు వచ్చి చేరాడు. అక్కడి వృద్ధులలో ముఖ్యులు అతనికి ఎదురువెళ్ళి, అభినందించారు. నందుడు కూడా వారితో కుశలప్రశ్నలు జరిపి, ఆందరినీ పేరుపేరా వలకరించి, వారి వెంట వ్రేపల్లె చేరుకున్నాడు. వృద్ధ గోవికలు నందుడి ఇంటికివచ్చి యశోదకూ, ఆమె కన్న బిడ్డకూ పురిటివేడుకలన్నీ జరిపారు. రోహిణి వచ్చింది. నందుడామెకు తగిన మర్యాదలు చేశాడు.

గోవికలకు ఎంతో ముద్దుగా కృష్ణుడు గోపకులంలో పెరుగుతున్నాడు. కొన్ని రోజులు గడిచాయి.

గర్భస్రావాలూ, శిశుహత్యలూ చెయ్య బానికై కంసుడు అనేకమంది రాక్షసులను నియోగించాడు. వారిలో కెల్లా గొప్పది, పూతన అనేది మహాభయంకరమైన అకారం కలది. ఆమె రాత్రివేళ పసిపిల్లలను వెతుక్కుంటూ వస్తూ, సందగోవుడి బండి కింద, తల్లిపక్కన పడుకుని వున్న కృష్ణుణ్ణి చూసి ఆగింది. పిల్లవాడు మంచి తేజస్సుకలిగి, అద్భుతంగా కనబడుతున్నాడు. అందరు పిల్లల్లాగా లేడు. ఒక వేళ కంసుణ్ణి చంపడానికి పుట్టినవాడు వీడేనేమో!

చేత పూతన ఆతి వికారమైన అర్తనాదం చేసి, విరుచుకు పడిపోయింది.

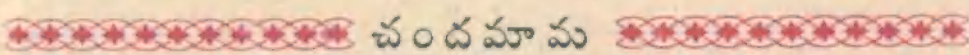
ఆ భయంకరమైన కేకకు మందలోగల గోవకులంతా తుళ్ళిపడి నిద్రలేచారు. కృష్ణుడు ఏడ్చినప్పుడే యశోద నిద్రలేచింది. ఆమె మేలుకుంటూనే పక్కలో పిల్లవాడు కనపడక పోయేసరికి భయపడి, నందుణ్ణి కేక పెట్టింది. నందుడు వచ్చేసరికి మిగిలిన గోవులుకూడా రానే వచ్చారు. వారికి భయం కరమైన పూతనకళేబరం కనిపించింది, దాని ఒడిలో పిట్టలాగా వారి ఉన్న కృష్ణుడు కూడా కనిపించాడు.

ఇలా అనుకోగానే పూతనకు కోపావేశం వచ్చేసింది. ఆ రాక్షసి పళ్ళు పటపటా కొరికింది. దాని మిడిగుడ్ల నుంచి నిప్పులు రాలాయి. కనుబొమలు ముడుచుకున్నాయి. నుదుట చెమట పట్టింది. ఊపిరి తీవ్రంగా ఆడింది. ఆమె ఆ పిల్లవాణ్ణి తల్లి పక్క నుంచి బలత్కారంగా లాక్కుని, విషం పూసి ఉన్న తన చనుమొనలు వాడి నోట కుక్కిరించి. కృష్ణుడు కెవ్వన ఏడుస్తూ పూతన చనుమొనలు నోట గట్టిగా పట్టుకుని, బలంకొద్దీ పాలతోపాటు పూతన శరీరం లోని సప్తధాతువులనూ పీల్చాడు. నిజానిక తను పూతనను మించిన రాక్షసుడు. అందు

యశోదానందులు తమ కొడుకును చూస్తూనే, "అయ్యో నా తండ్రి!" అంటూ చప్పిన వచ్చి బిడ్డను ఎత్తుకున్నారు.

"ఏమిటిది? ఈ రాక్షసి ఇక్కడికెలా వచ్చింది? ఆది వచ్చి బిడ్డనిలా చేస్తుంటే నువ్వెలా చూస్తూ ఉరుకున్నావు?" అని నందుడు తన భార్య నడిగాడు.

"బిడ్డకు కడుపునిండా పాలిచ్చి నిద్ర పుచ్చాను. దివిటీ వెలుగుతున్నది. చాలా సేపు మేలుకునే ఉండి, ఒక్కక్షణంపాటు కన్నుమూశాను. అదికూడా ఎంతో సేపు కాలేదు. ఈ రాక్షసిముండ ఎలా వచ్చిందో, పిల్లవాణ్ణి ఏం చెయ్యబోయిందో, ఇదేం

మాయో నాకేమీ తెలిదు. ఈ రాక్షసిముం
డకు చిక్కికూడా నా బిడ్డ ఏ కిడూ లేకుండా
తిరిగి నాకు దొరికాదు. ఏడికి వెయ్యే
ళ్ళాయున్ను," అన్నది యశోద.

కృష్ణుడికి గొప్ప గండం తప్పిందని
గోపకులంతా ఎంతో సంతోషించి, పూతన
కళేబరాన్ని దూరంగా లాగేశారు. నందుడు
తన కొడుకు నెత్తుకుని, వాడికి దిప్పెత్తిన,
ఏవో మంత్రాలు చదివి, ఆశీర్వాదించాడు.

రోజులు గడుస్తున్నాయి. కృష్ణుడు
క్రమంగా పెరుగుతున్నాడు.

ఒకనాడు వసుదేవుడు తన పురోహితు
డైన గర్గుడనే బ్రాహ్మణుణ్ణి ఆతిరహస్యంగా
గోకులానికి పంపాడు. ఆయన వచ్చి
రోహిణి కొడుకుకూ, యశోద కొడుకుకూ
జాత కర్మలు జరిపి, ఆ పిల్లలిద్దరికి
రాముడూ కృష్ణుడూ అని పేరుపెట్టి, ఎంత
రహస్యంగా వచ్చాడో అంత రహస్యంగా
తిరిగి వెళ్ళిపోయాడు.

నందుడి ఆనందానికి మితిలేదు. అతను
బ్రాహ్మణులను పిలిపించి, ప్రత్యసాపేతంగా
భోజనాలుపెట్టి, గోవులూ, వస్త్రాలూ దానం
చేశాడు. పెద్ద ఉత్సవం జరిగింది. గోకు
లంలో గల బంధువులందరికీ నందుడు
బట్టలు పెట్టాడు. గోపూజ చేశాడు. గోవాటం

అలంకరింప చేశాడు. గోపకాంతలు యశో
దను, పండంటి కొడుకును కన్నందుకు
అభినందించారు. అలాగే గోపకులు కూడా
నందుణ్ణి అభినందించారు.

అక్కడ మధురాపురంలో కంసుడికి
పూతనకు పట్టినగతి తెలియ వచ్చింది.
అతని భృత్యులయిన రాక్షసులు జరిగిన
దంతా అతనికి తెలిపారు. నందగోవుడి
కొడుకు పైన కంసుడి అనుమానం కేంద్రీ
కృతమయింది. అతనికి కొంత కంపరం
కూడా కలిగింది. అందుచేత అతను తన
భృత్యులైన రాక్షసులను అనేకమందిని
పిలిచి, నందగోవుడి కొడుకును తుద

ముట్టించమని హెచ్చరించాడు. ఆ రాక్షసులలో శకటుడనవాడు వెళ్ళినందుడి సొంత బండిలో అదృశ్యరూపంలో ప్రవేశించి ఆవకాశం కొనసం నిరీక్షించసాగాడు.

యశోద కృష్ణుణ్ణి నిద్రపుచ్చి, ఆ బండికిందనే పక్కపరిచి పడుకోబెట్టి, మిగిలిన గోపస్త్రీలతో సహా నదిలో స్నానంచేసి రావటానికి బయలుదేరి వెళ్ళింది. ఆమె వెళ్ళిన కొద్దిసేపటికి బిడ్డ మేలుకున్నాడు. దగ్గర ఎవరూ లేకపోయేనరికి, రెండు చేతులూ నేట్లో కుక్కుకుంటూ ఏడ్చి, ముఖమంతా కళ్ళకాటుకతో కూడిన తడి చేసుకున్నాడు. కాళ్ళు తన్నుతూ ఎగిరెగిరి పడ్డాడు. అలా

కాళ్ళు తన్నుకుంటూనే బండిని ఒక కాలితో తన్నేసరికి, బండి పక్కకు పడి ఛిన్నాభిన్నమయింది.

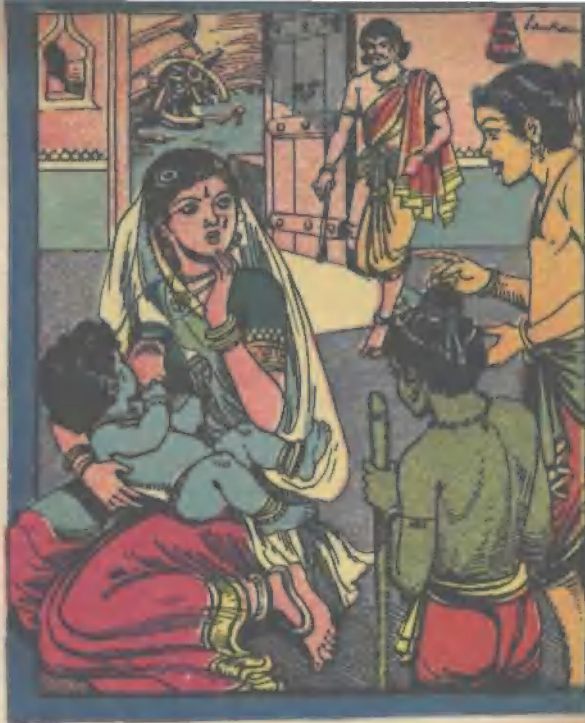
ఇంతలో యశోద స్నానం చేసి వచ్చి, పిల్లవాణ్ణి గురించి తొందరపడుతూ, గబగబా వచ్చింది. బోర్తాకొట్టి బద్దలైపోయిన బండి ఆమెకు కనిపించింది. ఆమె వెంటనే కెవ్వన అరిచి, పిల్లవాణ్ణి ఎత్తుకుని రొమ్మున అడుముకుంటూ, "అమ్మయ్యా, బిడ్డ నిద్ర పోతున్నాడుగదా అని స్నానానికి వెళ్ళాను గాని, ఇప్పుడు మీ నాన్న వచ్చి, ఇదిచూసి, ఎన్నిమాటలంటాడో ఏమో. ఈ బండి ఇలా ఎందుకయిందో ఎవరు చెబుతారు? భర్త

అడిగితే నేనేం చెప్పాలి?" అనుకుంటూ, అమె కృష్ణుణ్ణి తోడ మీద కూర్చోబెట్టుకుని పాలివ్వసాగింది.

ఇంతలో నందగోపుడు ఒళ్ళంతా దుమ్ము కొట్టుకుని, జుట్టంతా చెదరి, చేత కణుపుల కర్ర పట్టుకుని, గోపులతో కబుర్లు చెబుతూ అక్కడికి వచ్చాడు. వస్తూనే ఊడి పోయిన చక్రాన్ని, విరిగి పోయిన ఇరుసునూ చూసి ఒక్కసారిగా పనికిపోయాడు. ఎందుకంటే, తన కొడుకు ఎవ్వడూ ఆ బండి కిందనే గదా పడుకుంటాడు? బండి అంత ఛిన్నా భిన్నమై విరిగి పోయిందిగదా, ఓడ్డ ఏమైనట్టు?

మరుక్షణమే అతను తన భార్యనూ, అమె దగ్గర పాలుతాగుతూ, ముఖాన సంతోషమూ, చూపులు తల్లి ముఖానా గలి కృష్ణుణ్ణి చూశాడు. నందుడి ప్రాణం కుదట పడింది. అతను గుండె నిమిరుకుంటూ, "బండి ఇలా అయిపోయిందే?" అని భార్యను అడిగాడు. ఏవైనా ఎడ్డులు బండిని పడదేనని తొక్కాయో, లేక పెద్ద గాలి వీచిందో అని నందుడికి అనుమానం కలిగింది. "ఏమైతేనేం లే? ఓడ్డడు క్షేమంగా ఉన్నాడు. అంతేదాని," అన్నాడు మళ్ళీ నందుడు.

యశోద గడ్గదకంతంతో, "అసలు తప్పంతా నాదేలే. ఓడ్డ నిద్రపోతుంటే, ఈ బండి కింద పక్కమీద పడుకోబెట్టి, దగ్గరేగదా అని విటికి వెళ్ళి, స్నానం చేసి తిరిగి వచ్చి చూతును గదా ఇలా అయింది. అదృష్టం బాగుండి అబ్బాయి కి గండం గడిచింది," అన్నది.

ఇంతలో కొంతమంది కుర్రవాళ్ళు అక్కడికి వచ్చి, "ఏమమ్మోయి, మేమిక్కడ ఆడుకుంటుంటే, మీ కృష్ణుడు కాలు చాచి ఒక్క తోపు తోసేసరికి, బండి ఇలా విరిగి పక్కకు పడింది. ఎంత చిత్రమో చూసుకోండి," అన్నారు.

యశోదానందుల ఆశ్చర్యానికి అనందానికి మేరలేదు. వాళ్ళు తమ కొడుకును ముద్దాడి, ఇంత మట్టి తీసి పిల్లవాడికి దిగదుడిచి పారేశారు. తన కొడుకును కాపాడుతూ ఉండమని నందుడు దేవతలకు దణ్ణం పెట్టుకున్నాడు. ఈలోపల పదిమందీ చేరి, జరిగిన సంగతి విని, చూసి, నిశ్చేష్టులైపోయారు. తరవాత, విరిగి పోయిన బండిని తిరిగి కూర్చి, బాగుచేసి, ఎప్పటిలాగా చేసేశారు.

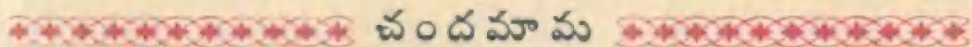
రోజులు గడుస్తున్నాయి. కృష్ణుడు పెరుగుతున్నాడు. బోరగిలవడి, మంచం అంచులకు దేకుతున్నాడు. శిశుశిశులు పెడితే శిశు

శిశు నవ్వి కేరితలు కొడుకున్నాడు. నిలబెట్టి వెళ్ళు పట్టుకోవడానికిస్తే తప్పటదుగులు వేస్తున్నాడు. చప్పట్లు కొట్టి, "దా, దా," అని పిలిస్తే దగ్గిరికి వస్తున్నాడు. చూసినవాళ్ళు అతన్ని ఎత్తుకుని ముద్దాడకుండా ఉండలేరు. అందుకని మువ్వలు గలగల్లాడిస్తూ, దొంగచూపులు చూస్తూ ఎటో పారిపోతాడు. చూసేవాళ్ళు పరమానందం చెందుతారు.

తల్లి కృష్ణుడికి వెన్న గోరుముద్దలుగా చేసి రోజూ తినిపించేది. చేతి జిడ్డు, మూతి జిడ్డు, ఒళ్ళంతా పట్టించేది. ఉదయం పూట తల్లి కడుపు నిండా వెన్నపెట్టి గృహకృత్యాలు చూసుకోవడానికిపోతే, తప్పటదుగులు వేసుకుంటూ వెనకనే వెళ్ళేవాడు. అడవాళ్ళ దగ్గిరికిపోయి వెన్న పెట్టమని బతిమాలేవాడు. ఎంత పెట్టినా ఇంకా పెట్టమని వేధించుకు తినేవాడు. వెన్న చిలికేవాళ్ళ దగ్గిరికివెళ్ళి, కవ్వం తాడు పట్టుకుని కవ్వం అడకుండా చేసేవాడు, జుట్టుముడి ఊడ తీసేవాడు, చీరెకొంగు పట్టుకుని లాగేవాడు.

"వెన్న పెడతాను గాని కాస్త అట చూపించరా, బాబూ," అని గోపికలు అడిగితే మువ్వలూ, మొలగంటలూ గలగలలాడుతూ అడేవాడు. గోపికలు చల్ల

చెయ్యటం మానేసి చూసి ఆనందించే వాళ్ళు. అస్తమానమూ గోకులంలో ఉండే ఇళ్ళన్నీ తెరిగేవాడు. వాడితో వేగలేక గోపి కలు సలుగురూ నాలుగు పక్కలనుంచి, "వట్టుకోండి, వట్టుకోండి," అంటూ ఒకరి నెకరు హెచ్చరించుకుంటూ వచ్చి, పట్టు కుని యశోదకు అప్పజెప్పేవాళ్ళు.

కాలం గడుస్తున్న కొద్దీ కృష్ణుడి ఆటలు మారి పోతున్నాయి. గోపదాంతులందరూ బలరామ కృష్ణుల చుట్టూ చేరేవాళ్ళు. అందరూ కలిసి ఒక దండులాగా వ్రేపల్లె అంతా చెడ తెరిగేవాళ్ళు. కృష్ణుడు కుండ లోనూ, చట్టలోనూ ఉండే పాలూ, నెయ్యి తాగేవాడు, తాగినంత తాగి, మిగిలినది నేలమీద పోసి, కాళ్ళతో మట్టగించేవాడు. ఆలాటి చిలిపి చేష్టలు చెయ్యకుండా ఆవటం ఎవరిపల్లా ఆయేదికాదు. పాలసముద్రం మధించగా వచ్చిన అమృతాన్ని మోహిని దేవతలకు వంచిసట్టుగా, కృష్ణుడు గోపికల

ఇళ్ళలోని పాలూ, మిగడా తాను తినటమే గాక తన వెంట ఉన్న కుర్రకారు కంతకూ పంచిపెట్టేవాడు. ఉట్టు తెంచేవాడు, బానలు దొర్లించేవాడు, కడవల్లో పాలు సగం తాగి వాటిని చల్లతో మళ్ళీ నింపేవాడు. నెయ్యి తినుకుపోయి నిప్పులోపోసి భగ్గున మంటలు లేపేవాడు. పెరుగులో పాలూ, వెన్నలో పెరుగు, చల్లలో నెయ్యి కలిపేసేవాడు. దూడలను విప్పి అవుల పాలు తాగెయ్యి నిచ్చేవాడు. కొన్నిటిని కట్టు విప్పి వదిలేసే వాడు. కావళ్ళ తాళ్ళు తెంచేసేవాడు. పల్ల లందరినీ చేర్చి ఆటలాడేవాడు. ప్రతి ఆట లోనూ అందరినీ ఓడించి, వీపు పగిలేటట్టు కొట్టేవాడు, ఒక్కొక్కడి వీపునా ఎక్కి మోయించుకునేవాడు. ఆటల్లో ఎంత మొన గాఱ్ఱునా ఏడిపించుకు తినేవాడు.

ఈ విధంగా కృష్ణుడు గోకులాన్నంతా ఒక కొలిక్కి తెస్తుంటే గోపకులు ఏం చెయ్యాలో తోచక నిశ్చేష్టులైపోయారు.

అరణ్యపురాణం

6

మౌగ్గి మనిషి భాష నేర్చుకోవటానికి నిశ్చయించుకున్నాడు. మనిషి అయ్యాక మనిషి మాట అర్థం కాకపోతే లాభమేమిటి? అరణ్యంలో ఉన్నప్పుడు అతను అన్ని జాతుల భాషా నేర్చుకున్నాడు. మేనున్నా నేట ఏ మాట వచ్చినా మౌగ్గి ఆ మాట తాను కూడా అనేవాడు. చీకటి పడేలోపుగా అతనికి అగుడిసెలో ఉండే అనేక వస్తువుల పేర్లు నేటికీ వచ్చాయి.

పడక విషయంలో పెద్ద పేచీ వచ్చింది. పురిబోను లాగున్న అగుడిసెలో పడుకోవటం మౌగ్గికి ఎంత మాత్రమూ సమ్మతం కాలేదు. వాళ్ళు తలుపు మూసేస్తే, అతను కిటికీ గుండా బయటికి వెళ్ళాడు.

"వాడి ఇష్ట ప్రకారమే పోనీ, ఇప్పుటి దాకా వాడు పక్కపైన వడుకుని ఎరగడన్నది గుర్తుంచుకో. వాడు మన పిల్లవాడికి

బదులు పంపబడ్డవాడే అయితే మనని విడిచి ఎక్కడికి పోడు," అన్నాడు మేనున్నా భర్త. మౌగ్గి వెళ్ళి, పొలం పక్కన స్వచ్ఛమైన వచ్చికనేల మీద వడుకున్నాడు.

అతనికి జరిగిన సంగతులన్నీ స్మరణకు వచ్చాయి. అనాడు బాఘిర ఎర్రపువ్వు తెమ్మన్నప్పుడతను కొండ కిందికి వెళ్ళి ఒక ఇంటి నుంచి కొంత నిప్పును ఒక చట్టిలో తస్కరించి అరణ్యానికి తిరిగి వెళ్ళాడు. గతరాత్రి అకేలా వేటలో పరాభవం పొందాడు. అతను మంద ఇచ్చే శిక్షకు పాత్రుడయ్యాడు. మంద మౌగ్గి కోసం ఆ రాత్రంతా వెతికిందట, బాఘిర చెప్పాడు. మౌగ్గి ఆ రోజుల్లా ఎందుకొమ్మలతో చట్టిలోని నిప్పును రాజ చేస్తూ వచ్చాడు. ఆ రాత్రే కొండశిఖరాన మంద సమవేశమయింది. షేర్ ఖాన్ మాట్లాడాడు. షేర్ ఖాన్ కు మంద

కాలికొ విప్పులను ఎగదన్నాడు. ఆ తరవాత మోగి తన తోడెలమ్మ కుటుంబానికి వీడ్కొలు చెప్పి వచ్చేకాడు.

అతను కళ్ళు మూసేలోపల అతని గడ్డం నుండి మెత్తని ముక్కు తగిలింది.

ఆ వచ్చినది పెద్దన్న-అంటే తోడెలమ్మ పెద్ద కొడుకు.

"ఛీ! ఛీ! నీ కొనం వెతుక్కుంటూ ఇరవై మైళ్ళు వచ్చినందుకిదా ఫలితం? నీ వెళ్ళు కట్టెల పొగ వాసనా, పశువుల కంఠా కొడు తున్నది. అప్పుడే మనిషి అయి పోయావు. లే, బుల్లి తమ్ముడూ, నీకో వార్త తెచ్చాను," అన్నాడు పెద్దన్న.

మోగి వాణ్ణి కొగలించుకుని, "అరణ్యంలో అంతా కులాసా?" అని అడిగాడు.

"ఎర్రపువ్వు కాలినవాళ్ళు తప్ప అంతా కులాసాయే. విను, పేరేఖాన్ బొచ్చు బాగా కాలింది కాదూ? అది తిరిగి పెరిగేదాకా ఇంకెక్కడో వేటాడబోయాడు. తిరిగి వచ్చాక నీ దుమ్ములు వాయిన్గంగలో కలుపుతానని శపథం చేశాడు," అన్నాడు పెద్దన్న.

"దావికేంలే? నేనూ చేకానొక శపథం. కాని వార్తలు తెలియటం అవసరం. నువ్వు మటుకు ఎప్పటి వార్త లవ్వుడు చెబుతూ ఉండు—నా కిప్పుడు నిద్ర ముంచు కొస్తు

నాయకత్వం గురించి మాట్లాడే అధికారం లేదని మోగి అక్షేపించాడు. కాని మంద అతని అక్షేపణను తిరస్కరించి, "నేడు ముయ్యరా, మనిషి కూడా!" అన్నది. ఆ మనిషి కూడా తనదని పేరేఖాన్ అన్నాడు. మంద ఉద్రేకం చెంది మోగిని చంప నిర్ణయించింది. మోగి లేచి నిలబడి తన నిప్పుల చట్టాన్ని మంద మధ్యకు విసిరాడు. విసిరే ముందు ఎందుకొమ్మను చట్టలో పెట్టాడు. అది భగ్గున మండింది. మంటలూ, నివ్వలూ చూసి మంద హడలిపోయింది. పేరేఖాన్ బొచ్చు కాలింది. మోగి అతన్ని సమీపించి, "లేచి నిలబడు, కుక్క!" అంటూ

న్నది, పెద్దన్నా. కొత్త విషయాలు అలవ గొట్టాయి," అన్నాడు మోగ్గీ.

"నువ్వు మనుమల మాయల్లో పడి తోడేలు నన్న సంగతి మరిచేవు సుమా?"

"ఎలా మరుస్తాను? నిన్నూ, మన గుహలో వాళ్ళనూ ఒక్కనాటికి మరవను. నన్ను మంద నుంచి వెళ్ళగొట్టా రన్నది కూడా మరవను."

"నిన్ను మళ్ళీ మరొకమంద నుంచి వెళ్ళ గొట్టకుండా చూసుకో. మనుమలు మను మలే. వాళ్ళు మాట్లాడుతుంటే చెరువులో కప్పలు బెకబెక లాడినట్టుంటుంది. నే నీ సారి వచ్చినప్పుడు పచ్చికబీడు చివర వెదుళ్ళ పొదలో నీ కొనం వేచి ఉంటాను," అని పెద్దన్న వెళ్ళిపోయాడు.

ఆ తరవాత మూడు నెలలపాటు మోగ్గీ దాదాపు గ్రామద్వారం దాటి వెళ్ళలేదని చెప్పవచ్చు. అతను మనుమల పద్ధతులు అలవరుచు కోవటంలో నిమగ్నుడయ్యాడు. మొట్టమొదట అతని మొల కొక బట్ట చుట్టారు; అది చాలా దుర్బరమనిపించింది. తరవాత డబ్బు గురించి తెలుసు కోవలిసొచ్చింది; అది చచ్చినా అర్థం కాలేదు. అలాగే పాలిం దున్నటం వల్ల ప్రయోజనమేమిటో అంతుబట్ట లేదు.

ఊరి పిల్లకారు అతనికి చాలా కోపం తెప్పించారు. అరణ్యంలో పెరిగినవాడు గనక అతను తన కోపాన్ని నులుపుగా నిగ్రహించుకున్నాడు—అరణ్యంలో ప్రాణమూ, తిండి దక్కించుకోవాలంటే అనేకం కూడదు. కాని ఊరిపిల్లలు, తాను అటలకు రాడని, గాలిపటా లెగరెయ్యడని ఎడ్డేవా చేసినా, తన మాటల ఉచ్చారణ చూసి వెటకారం చేసినా, చిల్చి చెండాడాలనిపించేది. కూనలను చంపటం అనుచితమని ఊరుకునేవాడు. తన కెంత బలం ఉన్నదో మోగ్గీకి కొంచెం కూడా తెలీదు. అరణ్యంలో తన కన్న చాలా బలం గల

జంతువులుండేవని అతనికి తెలుసు. గ్రామంలోవాళ్ళు మాత్రం అతనికి ఎద్దు కున్నంత బలం ఉన్నదనేవాళ్ళు.

మనుషుల్లో ఉండే కుల వ్యత్యాసాలు మౌగ్గీకి బొత్తిగా తెలివవు. కుమ్మరివాళ్ళ గాడిద అడునుగుంటలోకి బారిపడితే, మౌగ్గీ దాన్ని తోకపట్టి పైకిలాగి, సంతకు పోతున్న కుండలను సర్ది అమర్చటానికి సాయం చేశాడు. అది చాలా తప్పు. కుమ్మరి తక్కువ కులంవాడు. గాడిద మాట వేరే చెప్పేదేమిటి? పుర్రహితుడు మౌగ్గీని గట్టిగా మందలించాడు.

"నిన్ను కూడా ఆ గాడిద మీద కుండ లతో బాటు ఎక్కిస్తాను," అన్నాడు మౌగ్గీ పుర్రహితుడితో.

పుర్రహితుడు మెన్నువా మొగుడి దగ్గరికి వెళ్ళి, "కుర్రవెధవను సాధ్యమైనంత త్వరలో ఏదైనా పనిలో పెడితే మేలు," అని చెప్పాడు.

గ్రామపెద్ద మౌగ్గీని పిలిచి, "రేపటి నుంచి నువ్వు గేదెల వెంట వెళ్ళి వాటిని మేపుకు వస్తూ ఉండు," అన్నాడు. మౌగ్గీకి అంతకంటే కావల్సినదేమిటి? తానిప్పుడు ఒక విధంగా గ్రామోద్యోగి అయ్యాడు గనక అతను ఆ సాయంకాలం రావిచెట్టు కింద బరిగే సమావేశానికి వెళ్ళాడు. అది రచ్చ బండ. గ్రామపెద్దా, తలారి, మంగలి, షికారీ వాడు బలదేవుడూ అక్కడ చేరేవాళ్ళు, పొగ తాగేవాళ్ళు. చెట్టుకొమ్మల్లో కోతులు చేరి మాట్లాడుకునేవి. చెట్టు కింది అరుగు కలుగులో తామపాముండేది. అది పవిత్ర మైనది కావటంచేత దానికి ప్రతిరాత్రి పాలు ముట్టేవి. పెద్దలు చెట్టు చుట్టూచేరి, హుక్కాతాగుతూ, చాలా పొద్దుపోయినదాకా మాట్లాడుకునేవాళ్ళు. వాళ్ళు దేవతలను గురించి, మనుషులను గురించి, దయ్యా లను గురించి అద్భుతమైన విషయాలు చెప్పుకునేవాళ్ళు.

—(ఇంకావుంది)

60. అతిప్రాచీన గుహా చిత్రాలు

మధ్య ప్రామ్ములో గల గుహలలో 20,000 ఏళ్ళవాటి శిలాయుగపు మానవులు ఈ అద్భుతమైన చిత్రపులు రచించారు. వీటిని చిత్రించిన వెటగాళ్ళు తాము వెటాడిన గుర్రాలనూ, ఇతర పశువులనూ పరుగుతిస్తున్నట్టు, వెలును రంగులో ముంచి, ఎముక గొట్టాలతో రంగు ఊడి చిత్రించారు.

అమృత
ఇందిర ప్రియ

జస్టిస్ నరసింహ నేటికే నరి, కొమ్మ

పంపిణీదారు :
కె. శ్రీనివాస, మాజీవరహారి

బహుమతి
పొందిన వ్యాఖ్య

నూకలచేటి, అమ్మ, నిక్కంపు నేస్తం

వంపినవారు.
తె. శిబివతి, మాకవరపాలెం

పోటో వ్యాఖ్యల పోటీ :: బహుమానం రూ. 10 లు

ఈ పోటోల వ్యాఖ్యలు 1967 జనవరి నెల సంచికలో ప్రకటించబడును.

★ పై పోటోలకు సరిపెన వ్యాఖ్యలు ఒక్క మాటలోగాని, చిన్న వాక్యంలోగాని కావాలి. (రెండు వ్యాఖ్యలకూ సంబంధం వుండాలి.)

★ సవంబర్ నెల 20-వ తేదీ దాకా వ్యాఖ్యలు మాకు చేరాలి. తరువాత చేరే వ్యాఖ్యలు ఎంత మాత్రమూ పరిశీలించబడవు.

★ మాకు చేరిన వ్యాఖ్యలలో అత్యుత్తమంగా వున్న నెట్టుకు (రెండు వ్యాఖ్యలకు కలిపి) రూ. 10/లు బహుమానం.

★ వ్యాఖ్యలు రెండూ పోస్టుకార్డు పైన వ్రాసి, ఈ అడ్రసుకు సంపాది-దండమామ పోటో వ్యాఖ్యల పోటీ, మద్రాసు-26.

స వం బ ర్ నె ల పో టీ ఫ లి తా లు

మొదటి పోటో : నేస్తాల సరసాలు నేటితో సరి, కొమ్మ

రెండవ పోటో : నూకల చేతు, అమ్మ, నెక్కింపు నేస్తం

పంపినవారు : కె. శుభావతి అమ్మన్నవట్టాయర్,

మాకవరసాలెం (విగాఖపట్నం జిల్లా)

బహుమతి మొత్తం రూ. 10/- ఈ నెలఖరులోగా పంపబడుతుంది.

అలసట? నాకు లేదు!

నిజం. రోజంతా నేను శ్రమించినమాట నిజం.

ఇంటికి తిరిగివచ్చేటప్పుడు శ్రమికిరిసివున్న బస్సులో చిలబడినానుటూరా.

ఇంటికి చేరేసరికి అరిసిపోయాను. కాఫీ, ఇవ్వరు అలసటలేదు.

తర్వాతామిచ్చే ఓవోమాల्ट్ ఒక కప్పు త్రాగగానే అలసటంతా తిరిపోయి
ఉత్తేజం కలిగింది. కొత్తగా పరిపక్వీకరణ చేయబడిన శ్రమివ్రదాయని ఓవోమాల्ट్

విమలంబంలో అందరికీ నమస్కార్లు కలిగిన పోషకాహార పానీయం.

ఓవోమాల्ट్

ఉప్పు తీయదు :

ఫుడ్స్ ప్యాక్స్ & పెర్మిలైజర్స్ లిమిటెడ్

తాడేపల్లిగూడెం, ఆంధ్ర ప్రదేశ్

సెల్స్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ : 115-బి, నేతాజీ సుభాష్ చంద్రబోస్ రోడ్, మద్రాసు.1

711-11-11-11

ఆదనపు
తెల్లదనము
ఏక్కుడ నుంచు
వస్తుంది?

టినోపాల్ తో
అన్నింటికంటి
హెచ్చు
తెల్లదనం
వస్తుంది

అలరిపాది ఇల్లలు బాడించడానికి ముందు కాస్త టినోపాల్ వేయండి. చురుకైనది, మీ తెల్ల బట్టలపై చురుకులు గొట్టేలా పెరుస్తాయి. ఇతలు, రీసెలు, బువ్వాలు, బుప్పలు—ప్రతి ఆదనపు తెల్లదనం పొందుతుంది.

ఈ అదనపు తెల్లదనం మూర్ఖంగా మీకు ఇచ్చే ఎంతో? ఒక ఇల్లకు ఒక పెసా కూడా కాదు. ఒక బాట్లకు ఇల్లంపు తెలుపు చేయడానికి ఒక పావు ఇత్తు వెచ్చాడుతాడు.

కాస్తయంగా కాయాకులేపిస్తూ బైవర్ టినోపాల్ వేవ్వరా ఉపయోగింపండి. ఇది ఇల్లంపు ఏ చిరంగానూ వెరవు (కాచి)చేయదు.

టినోపాల్, జి. ఆర్. గైగి
ఎస్. ఎస్. బాల్, స్విట్జర్లండ్ వారి రిజిస్టర్డ్ ట్రేడ్ మార్కు.
మహారాష్ట్ర గైగి రి. సి. బి. బాల్స్ 965, బొంబాయి-1. జి. ఆర్.

ఇప్పుడు నీరువేసిన
అల్పమినియం
పౌయర్ పెట్రోల్ మాదా
దొరుకుతుంది.

ఒక పెట్రోల్ ఒక బాట్లకు ఇల్లం
తెలుపు అవుతాయి.
ఉపయోగించడం
మంథం—ఎటువంటి నష్టం లేదు.
ఒక బాట్లకు ఒక పెట్రోల్ లాం.

కొత్తది! చారలు గల టూత్ పేస్టు!

సిగ్నల్

క్రిమినరోధక ఎఱ్ఱ చారలు గలదీ
మీ నోరంతటినీ శుభ్రంగా వుంచుతుంది!

❶ మీ పళ్లను శుభ్రపరుస్తుంది ❷ మీ నోటి ఊపిరిని తాజాగా వుంచుతుంది
❸ ఎఱ్ఱదారల్లో హార్బోర్స్ టోపిన్ వున్నది

క్రిమినరోధక ఎఱ్ఱచారలుగల సిగ్నల్ టూత్ పేస్టు మీ నోరంతటినీ శుభ్రంగా వుంచుతుంది! ఎఱ్ఱచారంతు హార్బోర్స్ టోపిన్ గలదు. సిగ్నల్ మీ పళ్లను శుభ్రపరుస్తుందిగా.....తారలతోని హార్బోర్స్ టోపిన్ మీ నోటి ఊపిరిని తాజాగా వుంచుతుంది. ఎందుకంటే హార్బోర్స్ టోపిన్ నోటి

చురంధమును కరిగించే క్రిమింను తక్షణం విఘ్నరించే మరణక వదారం. అక్కర్లేంకాదు. సిగ్నల్ మీ నోరంతటినీ శుభ్రశుభ్రంగా వుంచుతుంది. సిగ్నల్ యిందలి ఎఱ్ఱదారలు, అదే గల మరగ తాజా చేస్తూమెంటువంటి దిరి. విమలములో అందరికీ ప్రీతి. నేనే సిగ్నల్ టూత్ పేస్టునుకోవండి.

...సిగ్నల్ మీ పళ్లను మరియు నోటి
ఊపిరిని శుభ్రపరుస్తుంది

హిందుస్తాన్ లివర్ లిమిటెడ్ యొక్క ఎక్స్ క్లూజివ్ ఉత్పత్తి

రిజిస్టర్డ్. SO, 2A-77 TL

అమృతాంజనం వాడి

శీఘ్రంగా నివారణ పొందండి

విశపాయకరంగా గుండె జలుబును, పొడరణ జలుబును అమృతాంజనం గుణాన్నిచ్చే అమృతాంజనం 10 రకాల దోషరూపాల చేరిన మందు. శంఖనాసిక, శంఖనాసిక, నెయితుంతుకూడా అమృతాంజనం వనిచేస్తుంది. కొంచెం కొంచెం ఉపయోగించి వదిలి ఉంటుంది కొంతటి ఒక ఏడాది మీ కుటుంబానికి కథా వెలల కరణి వస్తుంది.

అవసరానికి ఎప్పుడూ అమృతాంజనం ఉండికోండి. అమృతాంజనం 70 ఏళ్ళ ప్రసిద్ధిపొందిన వస్తువు మైశ్వర్య గృహ దోషరూపం. అమృతాంజనం వాస్తవ జలుబుల నివారణకు 10 రకాల దోషరూపాల చేరిన మందు.

అమృతాంజనం రిటైల్
మైదానం - కొంజాం - 1082 - 02

వారికి అభిప్రాయ బేధాలు
లేకపోలేదు.... కాని

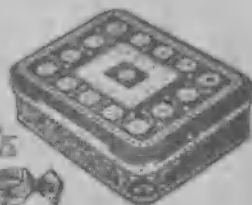

స్వాట్స్

స్వీట్స్ & టాఫీలు

అంటే వాటి విశిష్టతాయులే!

న్యూట్రైన్ కన్పెక్షనరీ కం. (ప్రైవేట్) లిమిటెడ్
చిత్తూరు, ఆంధ్రప్రదేశ్

EP-NC-10

“దీపావళి సుభాకాంక్షలు!”

NO. 47/1
KASHMIR

NO. 47/2
KASHMIR

DESIGN
NO. 5123
98.5-00

బంగారు కవరింగ్ రాజా

ఆభరణములు ధరించండి.

SPECIAL STONE RING No. 10-00

RAJA 273
RAJA 290

NO. 47/3
KASHMIR

NO. 47/4
KASHMIR

2-5" SIZE 98.5-00, 3-5" SIZE 98.5-00 PER PAIR

రాజాగోల్డుకవరింగ్ వర్క్స్ (REGD) POST BOX No. 33, H.O. మచిలీపట్నం.

సెల్క్యులర్-గవర్నమెంట్ నిజాయితీ 2-మెయిన్ బ్రాంచి పలుకండి - అన్ని నగర ప్రాంతాలకూ 20

మనోహరమైన
ముఖలావణ్యమునకు

నేషనల్ వారి
కాల్లీర్ సాఫ్రో

సినిమా
తార లండరకు
నచ్చినది

ది నేషనల్ ట్రేడింగ్ కంపెనీ, బొంబాయి-2. మదరాసు

ఇదిగో...

- కొత్త పెద్ద-సైజు నం. 1
- కొత్త ఆకర్షణీయమైన కాగితపు మూత—
- కొత్త లేత-గులాబీ రంగు గల సబ్బు—
- అప్పుడే కోసిన తాజా గులాబీ సువాసన గలది—

దాని పెద్ద-సైజు నం. 1 గోడ్రెజ్ వారిది-దాదాపు ఏబిది వందలకు కనుక సాంప్రదాయమైన పెద్ద బుటుంగు వల్ల—మెయ్యికోని అంతా వ్యర్థంగా ఉపయోగించే వారికి వహికం ప్రీతికరంగా కనబడుతుంది. ఇది సామెనో హావమైన గులాబీ సువాసన గలది. వాడుకలో దాని కాలం నిలపుంటుంది, దాని ఎక్కువ పురుగునిస్తుంది, మీ సొమ్ముకు ఇటువంటి నష్టాలకంటే దాని ఎక్కువ విలువ విచ్చేయి. నేరే నం. 1. దీక్షను వారి చూడండి.

గోడ్రెజ్
నం. 1

ఎన్నుకొనుటలో
ప్రథమం,
ఖద్దు తక్కువలో
ప్రథమం

Givray
గోడ్రెజ్
సబ్బులలో
ఉత్తమ నామము

BLR-TSL

FOR PRECISION IN...

Colour Printing

By Letterpress...

...Its B. N. K's., superb printing
that makes all the difference.

Its printing experience of
over 30 years is at the
back of this press superbly
equipped with modern
machineries and technicians
of highest calibre.

B. N. K. PRESS PRIVATE LIMITED.

CHANDAMAMA BUILDINGS,

MADRAS-26

శ్రీధర్

తప్పక చూడండి!

జగపతి పిక్చర్స్

ఆస్తి హరులు

దర్శకత్వం: ఐ.మధుసూదనేరావు, నిర్మాత: ఐ.రాజేంద్రప్రసాద్, ఎ.ఆర్., నాగి శాస్త్రి

"దీపావళి గులాబాక్షలు!"

22K GOLD SHEET COVERED JEWELS.

నంది ఆభరణాలు

నంది గోడ

TRADE MARK

NANDI

NO. 245

NO. 243

NO. 147

NO. 128

NO. 227

నంది గాజీలు కవరింగ్ వర్కు

చిలకలపూడి (P.O.) మునుజుపేటపట్నం (A.P.)

ಜಿಎನ್‌ಟಿಎಸ್

రిజిస్టరు నంబరు 218726

ಪೊದ್ದು ಕೂಡುವುದು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯಾನರು ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನದಂದು ಕಟ್ಟುವುದು. ಇವು ಹಲ ರೀತಿ
ಮಾಡುವರು. ಒಬ್ಬ ಬಿಡುವುದು ಹೀಗಿರುವುದು. ಇವು ಕಾಣಿಸುವೆನೆ ಹೀಗಿರುವುದು.

అధికారి: అధ్యక్షుని అనుమతి. ఆ ప్రతినిధుల వాదనలను, కమిషనరు, ఆ ప్రతినిధులను
అనుమతించి ప్రతినిధులను కార్య వాదనలో నీ అంశం పెరిగించింది. అధ్యక్షుని అనుమతి లేకుండా
వాదనలు చేయబడినవి.

[illegible][illegible]

450 மு.ந. 10-00 [10-00]

జ్యోతి హన్మంటల్

【参考文献】

28. నాల్గో గోరూ, ముద్రాను - 17

అనుమతి పత్రము: డాక్టర్ కామోదరన్, M.A.I.A.D.S. (Regd.)

మంత్ర మురళి

మాధుర్య జీవితానికో క్యాడ్ బరీస్!

LPE ALYB C-2.TEL.

Cadbury's

క్యాడ్ బరీస్ చాక్ లెట్-

మిత్రాయిని మించినది... ఆహారము.

Reprint

కౌముదో పిక్చర్స్

కౌముది

కల్పకర్త: రామన్న
 నిర్వహణ: M. S. రెడ్డి - A. D. రెడ్డి
 సంపాద: M. S. విశ్వనాథం
 విజయం లభించే

VIZAG

AWARDS!

WON PLENTY

YET WE DON'T SAY
WE ARE THE BEST

ONLY
WE DO OUR BEST

भारत सरकार
सूचना और प्रसारण मंत्रालय
ख़्याई और सजावट पर राजपुर

सूचना प्रमाणपत्र

1968

PRASAD PROCESS PRIVATE LTD
CHANDANAM BUILDINGS MADRAS-26

